

សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និង វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច
ROYAL UNIVERSITY OF LAW AND ECONOMICS

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់ ផ្នែកនីតិសាស្ត្រ ជំនាញនីតិឯកជន

នីតិទ្រព្យសម្បត្តិឯកជន

សញ្ញាណអំពីទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈ
និង ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជន

សាស្ត្រាចារ្យបង្រៀន បណ្ឌិត ហាង ផល្លី

ឆ្នាំ២០១១

LOR KREM

សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច
 ផ្នែកអនុបណ្ឌិត

សញ្ញាណកម្មវិទ្យាសម្បត្តិសាធារណៈ និងវិទ្យាសម្បត្តិឯកជន

មុខវិជ្ជា: នីតិវិទ្យាសម្បត្តិឯកជន
 សាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត: បណ្ឌិត ហាម ផល្លី

ឆ្នាំទេពញ្ញ ២០១១ ¹

មាតិកា

- ហេតុអ្វីបានជាត្រូវបែងចែកប្រភេទទ្រព្យ?
 - ប្រយោជន៍បុគ្គល
 - ប្រយោជន៍រួម
- លក្ខណៈពិសេស និងអាជ្ញាយុកាលនៃទ្រព្យ
 - ទ្រព្យសាធារណៈ
 - ទ្រព្យឯកជន

²

ហេតុអ្វីបានជាត្រូវបែងចែកប្រភេទទ្រព្យ? (១)

- ប្រយោជន៍បុគ្គល
 - ជាកម្មសិទ្ធិរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ
 - សិទ្ធិចាត់ចែង
 - សិទ្ធិប្រើប្រាស់
 - សិទ្ធិអាស្រ័យផល
 - ការការពារដោយច្បាប់
 - ធានាការការពារម្ចាស់កម្មសិទ្ធិមិនឱ្យមានអ្នកដទៃរំលោភ
 - ដាក់ទោសទណ្ឌដល់អ្នកដែលរំលោភសិទ្ធិគេ
 - អនុវត្តតាមច្បាប់កំណត់
 - បើមិនគោរពតាមច្បាប់ ម្ចាស់ទ្រព្យនឹងត្រូវផ្តល់សិទ្ធិតាមច្បាប់កំណត់ ³

ហេតុអ្វីបានជាត្រូវបែងចែកប្រភេទទ្រព្យ? (២)

- ប្រយោជន៍រួម
 - ជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋ ឬរបស់សមូហភាព
 - រដ្ឋជាអ្នកទទួលបាន
 - ផលប្រយោជន៍របស់វាត្រូវប្រើប្រជាពលរដ្ឋ
 - រដ្ឋត្រូវចាត់តាំងស្ថាប័នការពារ និងគ្រប់គ្រង
 - អាជ្ញាធរកណ្តាល
 - អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន

4

ពិភាក្សា (១)

- ហេតុអ្វីបានជារដ្ឋបែងចែកទ្រព្យទៅឱ្យបុគ្គលឯកជន ឬនីតិបុគ្គលឯកជន?
- ទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈមានន័យដូចម្តេច?

5

លក្ខណៈពិសេស និងអាជ្ញាយុកាលនៃទ្រព្យ (១)

- ទ្រព្យសាធារណៈ
 - ទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ
 - គ្មានកំណត់អាជ្ញាយុកាល
 - មិនអាចលក់ដូរ
 - មិនអាចធ្វើលទ្ធកម្មបាន
 - ជាកម្មវត្ថុនៃការកាន់កាប់បណ្តោះអាសន្ន មិនទៀង អាចដកហូតវិញបាន
 - នៅពេលបាត់បង់ប្រយោជន៍សាធារណៈ អាចបញ្ចូលជាទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋតាមរយៈច្បាប់អនុបយោគ

6

លក្ខណៈពិសេស និងអាជ្ញាយុកាលនៃទ្រព្យ (២)

- ទ្រព្យសាធារណៈ
 - ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ និងរបស់នីតិបុគ្គលសាធារណៈ
 - គ្មានកំណត់អាជ្ញាយុកាល
 - អាចបែងចែក ឬផ្ទេរកម្មសិទ្ធិបាន
 - ជាកម្មវត្ថុនៃការជួលមិនលើសពីរយៈពេល៩៩ឆ្នាំ

7

លក្ខណៈពិសេស និងអាជ្ញាយុកាលនៃទ្រព្យ (៣)

- ទ្រព្យសាធារណៈ
 - ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ
 - គ្មានកំណត់អាជ្ញាយុកាល
 - មិនអាចលក់ដូរ ឬធ្វើអំណោយ
 - អាចជួល ឬប្រវាស់បាន
 - គ្រប់គ្រងដោយគណៈកម្មការរដ្ឋ

8

លក្ខណៈពិសេស និងអាជ្ញាយុកាលនៃទ្រព្យ (៤)

- ទ្រព្យសាធារណៈ
 - ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច
 - គ្មានកំណត់អាជ្ញាយុកាល
 - ជាកម្មសិទ្ធិសមូហភាព
 - ជាដីទាំងអស់ដែលសហគមន៍បានរៀបចំនិវេសនដ្ឋាន និងប្រកបរបរកសិកម្មប្រពៃណី (ដីរបស់រដ្ឋ) ។

9

ពិភាក្សា (២)

- លោក "ក" រស់នៅតាមដងផ្លូវជាតិលេខ៤តាំងពីឆ្នាំ១៩៩០ ។ នៅឆ្នាំ១៩៩១ គាត់បានធ្វើផ្ទះមួយពីអ័ក្សផ្លូវ២០ម៉ែត្រ ។ នៅដើមទសវត្សឆ្នាំ២០០០ រដ្ឋាភិបាលបានពង្រីកផ្លូវនេះ មួយ៣០ម៉ែត្រពីសងខាងអ័ក្សផ្លូវ ។ ផ្ទះលោក "ក" ក៏បាន បាត់បង់អស់មួយ១០ម៉ែត្រពីផ្លូវ ។ តើអ្នកយល់យ៉ាងណា?

10

លក្ខណៈពិសេស និងអាជ្ញាយុកាលនៃទ្រព្យ (៥)

- ទ្រព្យឯកជន
 - មិនទាន់មានច្បាប់ដែលកំពុងចូលជាធរមានដកហូតកម្មសិទ្ធិ ឯកជននៅឡើយ លើកលែងករណីអស្ចារ្យមិករណ៍ ។
 - កម្មសិទ្ធិករមានសិទ្ធិមាត់ចែង ឬផ្ទេរសិទ្ធិ
 - កម្មសិទ្ធិករមានសិទ្ធិពេញលេញ ឬផ្តាច់មុខជាម្ចាស់ចំពោះទ្រព្យ លើកលែងច្បាប់ហាមឃាត់ ។

11

លក្ខណៈពិសេស និងអាជ្ញាយុកាលនៃទ្រព្យ (៦)

- ទ្រព្យឯកជន
 - ដីដែលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិត្រូវបានច្បាប់ការពារយ៉ាងពេញលេញ ។
 - ការទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិនៅមានលក្ខណៈស្មុគស្មាញ និង ចំណាយរយៈពេលយូរ ។
 - កម្មសិទ្ធិករភាគច្រើនមិនទាន់មានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិ
(១.៦លានប័ណ្ណ តាមការចុះបញ្ជីដីមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ គិតត្រឹម ខែមេសា ឆ្នាំ២០១១)

12

លក្ខណៈពិសេស និងរោងចក្រការងារនៃទ្រព្យ (៧)

• ទ្រព្យឯកជន

- ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១មិនកំណត់ពីទំហំនៃកម្មសិទ្ធិលើដីធ្លីទេ ។
- ច្បាប់ពិន័យកម្មសិទ្ធិករ ឬអ្នកកាន់កាប់ដីដែលមិនបានប្រើប្រាស់ ដោយយកពន្ធលើដីធ្លីមិនបានប្រើប្រាស់ ។
- ចាប់ពីឆ្នាំ២០១១ រដ្ឋតម្រូវឱ្យអ្នកកាន់កាប់ដីបង់ពន្ធលើដីលំនៅឋាន ។
- កម្មសិទ្ធិឯកជនអាចក្លាយជាបស់រដ្ឋ បើទ្រព្យនោះគ្មានទាយាទ ។

13

ពិភាក្សា (៣)

- លោក "ខ" បានរស់នៅស្រុកកៀនស្វាយ ខេត្តកណ្តាលតាំងពី ឆ្នាំ១៩៧៩ ។ គាត់មានដីចម្ការចំនួន១ហិកតា ។ គួរកត់សម្គាល់ ថា លោក "ខ" គ្មានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិ ទាំងដីលំនៅឋាន និងដី ចម្ការ ។ នៅឆ្នាំ២០១១ រដ្ឋាភិបាលមានគម្រោងសង់ប្រឡាយ ទឹក កាត់ដីចម្ការរបស់គាត់អស់២០០០ម^២ ។ តើអ្នកយល់យ៉ាងណាចំពោះបញ្ហានេះ?

14

**សូមអរគុណ
ឯកសារយោង**

១-ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១ ។

២-អនុក្រឹត្យស្តីពីការចុះបញ្ជីដីសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច. សេខ៨៣អនក្រ /បក ០៩ មិថុនា ២០០៩ ។

៣-វត្ត សារិន. ២០១១. របាយការណ៍ប្តូរសរុបលទ្ធផលការងារប្រចាំខែមេសា ឆ្នាំ ២០១១ និងទិសដៅការងារបន្ត. សេខ០០៥៥៨ស/អរប/រប. ភ្នំពេញ៖ ក្រសួង រៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់. ២០ ឧសភា ។

15

**សាកលវិទ្យាល័យកុមារវិទ្យាសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច
ថ្នាក់អនុបណ្ឌិត**

សិទ្ធិភោគៈ និងសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិលើអបលនវត្ថុ

**មុខវិជ្ជា៖ នីតិវិធីសេដ្ឋកិច្ចជន
សាស្ត្រាចារ្យបង្រៀន៖ បណ្ឌិត ហាម ឥស្សី**

16

មាតិកា

- ប្រវត្តិសង្ខេបដីធ្លីក្រោយឆ្នាំ១៩៧៩
- សិទ្ធិភោគៈ និងសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិនៅឆ្នាំ១៩៨៩
- សិទ្ធិភោគៈ និងសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិក្រោយឆ្នាំ១៩៩២
- សិទ្ធិភោគៈ និងសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិក្រោយឆ្នាំ២០០១

17

ប្រវត្តិសង្ខេបដីធ្លីក្រោយឆ្នាំ១៩៧៩ (១)

- រដ្ឋមិនទទួលស្គាល់កម្មសិទ្ធិលើដីធ្លីមុនឆ្នាំ១៩៧៩ ។
- ដីធ្លីទាំងអស់ជាប្រសិទ្ធិសម្បទាន (កម្មសិទ្ធិសម្បទាន) ។
- រដ្ឋបានហាមឃាត់គ្រប់រូបភាពនូវការទិញ លក់ បញ្ចាំ
ប្រវាស់ ជួលដី និង/ឬជួលពលករធ្វើដី ។
- មិនមានការចុះបញ្ជីសុំរិយោដីទេ ។

18

ប្រវត្តិសង្ខេបជំនឿក្រោយឆ្នាំ១៩៧៩ (២)

- រដ្ឋបានផ្តល់ដីឱ្យប្រជាជនប្រើប្រាស់ និងអាស្រ័យផលក្នុងទម្រង់ជាក្រុមសាមគ្គីបង្កបង្កើនផល ។
- នាយកដ្ឋានគ្រប់គ្រងគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចកសិកម្ម ចិតនៅក្រោមក្រសួងកសិកម្មជាស្ថាប័នទទួលបន្ទុកគ្រប់គ្រងការងារបង្កបង្កើនផល ។

19

ប្រវត្តិសង្ខេបជំនឿក្រោយឆ្នាំ១៩៧៩ (៣)

- ក្រុមសាមគ្គីបង្កបង្កើនផលចែកជា៣ប្រភេទ៖
 - ក្រុមសាមគ្គីប្រភេទទី១
ធ្វើការងាររួមគ្នា និងចែកផលតាមសមាជិក
 - ក្រុមសាមគ្គីប្រភេទទី២
ក្រុមធំចែកជាពួក សមាជិកពួកធ្វើការរួមគ្នា និងចែកផលគ្នា
 - ក្រុមសាមគ្គីប្រភេទទី៣
ផ្តៃដីមួយចំនួនតូចធ្វើរួម មួយចំនួនធំចែកគ្នាទៅតាមសមាជិក

20

ប្រវត្តិសង្ខេបជំនឿក្រោយឆ្នាំ១៩៧៩ (៤)

- ការកើនឡើង និងការធ្លាក់ចុះនៃក្រុមសាមគ្គី
 - ពីឆ្នាំ១៩៧៩ ដល់ឆ្នាំ១៩៨៣ ក្រុមសាមគ្គីមានការរីកចម្រើនគួរឱ្យកត់សម្គាល់
 - ចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៨៤មក ក្រុមសាមគ្គីមានការចុះខ្សោយ ក្រុមសាមគ្គីប្រភេទទី១ថយ ក្រុមសាមគ្គីប្រភេទទី៣កើនឡើង
 - នៅឆ្នាំ១៩៨៧ ក្រុមសាមគ្គីប្រភេទទី១ ស្ទើរតែបាត់រូបរាង

21

ពិភាក្សា (១)

- ហេតុអ្វីបានជាអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចត្រូវតែចាត់វិធានការយោបាយសាមគ្គីបង្កបង្កើនផលក្រោយថ្ងៃដោះ ៧ មករា ១៩៧៩?
- ហេតុអ្វីបានជាក្រុមសាមគ្គីបង្កបង្កើនផលបានចុះខ្សោយចាប់ពីឆ្នាំ១៩៨៤?

22

សិទ្ធិភោគៈ និងសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិទៅឆ្នាំ១៩៨៩ (១)

- ឯកជនការពារសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិនៅឆ្នាំ១៩៨៩
 - កម្មសិទ្ធិចំពោះដីលំនៅឋាន មិនលើសពី២០០០ម^២
 - ភោគៈចំពោះដីស្រែ ចម្ការ មិនលើសពី៥ហិកតា
 - សម្បទានលើដីដាំដុះ ធំជាង៥ហិកតា
- (សេចក្តីណែនាំអនុវត្តគោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លី, សេខ០៣សណស. ០៣ មិថុនា ១៩៨៩)

23

សិទ្ធិភោគៈ និងសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិទៅឆ្នាំ១៩៨៩ (២)

- រដ្ឋអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ដីស្រែចម្ការយ៉ាងតិច១ឆ្នាំមុនខែមេសា ១៩៨៩ មានសិទ្ធិភោគៈលើដីនោះ។
- ប្រកាសបើកថ្ងៃទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ដីធ្លី (០៣ មិថុនា ២០៣១ ឆ្នាំ ១៩៨៩)

24

សិទ្ធិភោគៈ និងសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិទៅឆ្នាំ១៩៨៩ (៣)

- នាយកដ្ឋានសុរិយោដី និងភូមិបាលត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីដឹកនាំ គ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីទូទាំងប្រទេស។
- គណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុង សម្រេចប្រគល់សិទ្ធិកម្មសិទ្ធិ។
- គណៈកម្មាធិការប្រជាជនស្រុក ចេញប័ណ្ណភោគៈ

25

សិទ្ធិភោគៈ និងសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិទៅឆ្នាំ១៩៨៩ (៤)

- ភាពខុសគ្នានៃសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិ និងសិទ្ធិភោគៈ
 - សិទ្ធិភោគៈអាស្រ័យនឹងការកាន់កាប់ ។ បើឈប់កាន់កាប់ សិទ្ធិភោគៈនឹងត្រូវបញ្ចប់ ។ សិទ្ធិនេះអាចត្រូវបានប្រើដើម្បីបន្តមតិកដែរ ។
 - សិទ្ធិកម្មសិទ្ធិមានភាពអចិន្ត្រៃយ៍ ទោះបីមិនប្រើប្រាស់ឬមិនធ្វើអាជីវកម្មក៏ដោយ ។

26

ពិភាក្សា (២)

- ហេតុអ្វីបានជារដ្ឋាភិបាលមិនបានផ្តល់សិទ្ធិកម្មសិទ្ធិចំពោះដីស្រែចម្ការ?
- តើអ្នកយល់យ៉ាងណាចំពោះការអនុញ្ញាតឱ្យផ្ទាក់ស្រុកនិងខេត្តចេញប័ណ្ណ?

27

សិទ្ធិភោគៈ និងសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិក្រោយឆ្នាំ១៩៩២ (១)

ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ១៩៩២

- បានទទួលស្គាល់សិទ្ធិកម្មសិទ្ធិ និងសិទ្ធិភោគៈដូចសេចក្តី
ណែនាំឆ្នាំ១៩៨៩ដែរ តែមិនបានកំណត់ពីទំហំរបស់វា ។
- មានការឱ្យបង់ពន្ធដី ។
- មិនបានតម្រូវឱ្យអ្នកកាន់កាប់ដីត្រូវតែសុំចុះបញ្ជីដីធ្លីទេ ។

28

សិទ្ធិភោគៈ និងសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិក្រោយឆ្នាំ១៩៩២ (២)

- មិនបានចែងពីសិទ្ធិសម្បទាន ។
- បានចែងពីសិទ្ធិផ្សេងៗទៀតលើអចលនវត្ថុ ដូចជា
ផលរូបភោគ សិទ្ធិប្រើប្រាស់និងអាស្រ័យផល
សេរីភាព ការបញ្ចាំអចលនវត្ថុ និងហ៊ុប្តូរតែក ។

29

ពិភាក្សា (៣)

- តើអ្នកយល់យ៉ាងណា ចំពោះការមិនបានចែងពីសិទ្ធិ
សម្បទាន នៅក្នុងច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ១៩៩២?
- តើការអនុវត្តការយកពន្ធដី ក្រោមច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ
១៩៩២ យ៉ាងណាដែរ?

30

សិទ្ធិកោតៈ និងសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិក្រោយឆ្នាំ២០០១ (១)

ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១

- ផ្តល់កម្មសិទ្ធិពេលលេចជូនប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ។
- ទទួលស្គាល់ភោគៈស្របទៅតាមច្បាប់មុនៗ ។
- បញ្ឈប់ភោគៈថ្មី ។
- រៀបចំប្រព័ន្ធសុរិយាដីទំនើប ដោយតម្រូវឱ្យមានការចុះបញ្ជីដីធ្លីតាមលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ និងលក្ខណៈដាច់ដោយដី ។

31

សិទ្ធិកោតៈ និងសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិក្រោយឆ្នាំ២០០១ (២)

ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១

- មិនតម្រូវឱ្យអ្នកកាន់កាប់ដីធ្លីត្រូវតែចុះបញ្ជីដីរបស់ខ្លួន ។
- មិនចែងពីការបង់ពន្ធដីធ្លី ។
- មិនចែងពីសន្តតិកម្ម ។
- ចែងពីសម្បទានដីសង្គមកិច្ច និងសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច ។
- ចែងពីទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ ។

32

សិទ្ធិកោតៈ និងសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិក្រោយឆ្នាំ២០០១ (៣)

• ភាពខុសគ្នានៃសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិ និងសិទ្ធិកោតៈ

- ប័ណ្ណភោគៈ សម្រាប់សម្គាល់ដីភោគៈ ដែលជាទូទៅទទួលបានពីការចុះបញ្ជីដីធ្លីមានលក្ខណៈដាច់ដោយដី ។ វាមិនមានចំណុចនិយាមកាច្បាស់លាស់ទេ ។
- ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិ សម្រាប់សម្គាល់ដីកម្មសិទ្ធិ ដែលជាទូទៅទទួលបានពីការចុះបញ្ជីដីធ្លីមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ ។ វាមានចំណុចនិយាមកាច្បាស់លាស់ ។

33

សិទ្ធិកោត: និងសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិក្រោយឆ្នាំ២០០១ (៤)

- ក្រមរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០០៧
 - ថែទាំសិទ្ធិប្រតិបត្តិ ។
 - ថែទាំសន្តិកម្ម ។
 - បញ្ញត្តិអំពីសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ត្រូវអនុវត្តផងដែរចំពោះសិទ្ធិដែលត្រូវបង្កើតឡើងដោយសម្បទាន លើកលែងមានថែទាំក្នុងច្បាប់ពិសេស ។

34

ពិភាក្សា (៤)

- តើអ្នកគិតថា សិទ្ធិលើដីធ្លីរបស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរត្រូវបានការពារដោយច្បាប់ពេលលេចហើយឬទេ តាមការអនុវត្តជាក់ស្តែង?
- តើអ្នកយល់យ៉ាងណាចំពោះការថែទាំការយកពន្ធលើដីធ្លី ដោយច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ១៩៩២ និងការមិនថែទាំការយកពន្ធលើដីធ្លី ដោយច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១?

35

**សូមអាន៖
ឯកសារយោង**

- ១-ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១ ។
- ២-ក្រមរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០០៧ ។
- ៣-ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ១៩៩២ ។
- ៤-សេចក្តីណែនាំអនុវត្តគោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លី, លេខ០៣ សណន. ០៣ មិថុនា ១៩៨៩ ។
- ៥-លីម វ៉ាន់. ២០០៦. របបដីនៅកម្ពុជា. កក្កដា ។

36

ទម្រង់នៃកម្មសិទ្ធិ

មុខវិជ្ជា: នីតិវិធីសេដ្ឋកិច្ច
សាស្ត្រាចារ្យបង្រៀន: បណ្ឌិត ហាម ឥស្សី

37

មាតិកា

- កម្មសិទ្ធិអវិភាគ
- សហកម្មសិទ្ធិ
- អង្គសិទ្ធិភាព

38

កម្មសិទ្ធិអវិភាគ (១)

- "ស្ថានភាពដែលបុគ្គលច្រើននាក់មានកម្មសិទ្ធិស្របទៅតាមភាគចំណែករបស់ខ្លួនដែលគិតទៅតាមចំនួននៅលើទ្រព្យតែមួយ ហៅថាកម្មសិទ្ធិអវិភាគ" (ក្រ/ណី. ២០០៧, ម. ២០២)
- បទប្បញ្ញត្តិនៅក្នុងច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១ ត្រូវបាននិរាករក្រោយពីថ្ងៃទី២០ ខែធ្នូ ២០១១

39

កម្មសិទ្ធិអវិភាគ (២)

- ច្បាប់សន្តតភាគបែងនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគថាស្មើគ្នា ។
- ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគម្នាក់ៗមានភារកិច្ចគ្រប់គ្រងរួមលើកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ។
- ការផ្លាស់ប្តូរមុខដំណាំ និងការជួសជុលសំខាន់ៗ ត្រូវតែទទួលការយល់ព្រមពីមតិភាគច្រើន ។

40

កម្មសិទ្ធិអវិភាគ (៣)

- ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគត្រូវចំណាយលើការគ្រប់គ្រងការបង់ពន្ធ និងបន្ទុកផ្សេងទៀតលើទ្រព្យអវិភាគ ។
- ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគម្នាក់ៗអាចបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគបាន ។
- កម្មសិទ្ធិអវិភាគអាចត្រូវបានហាមឱ្យបែងចែកយ៉ាងច្រើនដង ។

41

កម្មសិទ្ធិអវិភាគ (៤)

- ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគម្នាក់ៗអាចធ្វើអនុប្បទាន ឬដាក់ជាប្រតិភោគនូវចំណែករបស់ខ្លួន ដោយម្ចាស់បំណុលអាចរឹបអូសចំណែកនោះបាន ។
- ការបោះបង់ចោល ឬការគ្មានអ្នកស្នងនូវកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់ម្ចាស់ចំណែកណាមួយ ចំណែកនោះនឹងត្រូវបានទៅម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគផ្សេង ។

42

កម្មសិទ្ធិអវិភាគ (៥)

- ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគដែលបានថែទាំ គ្រប់គ្រង និង ទទួលបន្ទុកផ្សេងទៀតជំនួសម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគ ម្នាក់ទៀត អាចយកចំណែកនោះមកទូទាត់ ពេលបែង ចែក ឬអាចលក់ចំណែកនោះដើម្បីទូទាត់ ។
- សិទ្ធិផ្សេងទៀត ក្រៅពីសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិក៏អាចអនុវត្តដូចគ្នា នឹងកម្មសិទ្ធិអវិភាគដែរ ។

43

ពិភាក្សា (១)

- ចូររកឧទាហរណ៍នៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគនៅក្នុងស្ថានភាព ជាក់ស្តែងនៃកម្ពុជាសាលាពេលបច្ចុប្បន្ន ។
- តើមានបញ្ហាផ្នែកច្បាប់ទេ ចំពោះការចែងអំពីកម្មសិទ្ធិ អវិភាគនៅក្នុងច្បាប់ខ្មែរ?

44

សហកម្មសិទ្ធិ (១)

- “សហកម្មសិទ្ធិគឺជាកម្មសិទ្ធិលើទ្រព្យជាអចលនវត្ថុរបស់ បុគ្គលច្រើននាក់ បែងចែកតាមឡូត៍ដែលម្នាក់ៗបាន មួយចំណែកជាឯកជន ហើយមួយចំណែកទៀតជាផ្នែក នៃទ្រព្យរួម ។” (ចក. ២០០១, ម. ១៧៥)
- មិនមានប្រើពាក្យនេះនៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០០៧

45

សហកម្មសិទ្ធិ (២)

- សហកម្មសិទ្ធិទាំងឡាយ៖
 - អាចរៀបចំបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងផ្ទាល់ខ្លួន ។
 - មានសិទ្ធិពេញលេញលើចំណែកឯកជនរបស់ខ្លួន ។
 - អាចផ្ទេរសិទ្ធិ ជួល ឬបង្កើតផលបភោគ រៀបចំសិទ្ធិប្រើប្រាស់និងអាស្រ័យនៅ ដាក់ហ៊ីប៉ូតេក ដាក់បញ្ចាំនូវចំណែកឯកជន ។
 - មិនអាចបង្កើតសេវាពលើចំណែករបស់ខ្លួន ។

46

សហកម្មសិទ្ធិ (៣)

- សហកម្មសិទ្ធិទាំងឡាយ៖
 - អាចបង្កើតអង្គការគ្រប់គ្រងដែលអាចជាក្រុមប្រឹក្សាភិបាល ឬ/និងគណៈកម្មការគ្រប់គ្រង ដើម្បីគ្រប់គ្រងបន្ទុកកិច្ចការសហកម្មសិទ្ធិ ។ ការសម្រេចចិត្តទាក់ទងនឹងការគ្រប់គ្រងត្រូវធ្វើតាមមតិភាគច្រើនរបស់សហកម្មសិទ្ធិករ ។
 - ត្រូវគោរពតាមសេចក្តីសម្រេចរបស់មហាសន្និបាត ។

47

សហកម្មសិទ្ធិ (៤)

- ក្នុងករណីគ្មានអង្គការគ្រប់គ្រង សហកម្មសិទ្ធិទាំងអស់ត្រូវសម្រេចជាឯកច្ឆន្ទក្នុងការគ្រប់គ្រងសហកម្មសិទ្ធិ ។
- តុលាការអាចចាត់អ្នកគ្រប់គ្រងសហកម្មសិទ្ធិម្នាក់ ក្នុងករណីសហកម្មសិទ្ធិករខ្វែងគំនិតគ្នា ។

48

សហកម្មសិទ្ធិ (៥)

- ទ្រព្យរួម (ចក. ២០០១, ម. ១៧៩)
- កម្មសិទ្ធិករនៃអគារសហកម្មសិទ្ធិជាន់លើបំផុត មិនអាចលើកបន្តសម្រាប់តែខ្លួនឯងផ្ទាល់ ឬលក់សិទ្ធិនៃការលើកបន្តនេះឡើយ ។
- សហកម្មសិទ្ធិករមិនត្រូវធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ចំណែករួមនៃអគារ ឬដីដោយកែប្រែមកជាចំណែករបស់ខ្លួន ។

49

សហកម្មសិទ្ធិ (៦)

- អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចអាចដាក់វិធានការឱ្យសហកម្មសិទ្ធិកររាប់រងថែទាំលើចំណែករួម ។
- សោហ៊ុយថែទាំជាបន្ទុកនៃសហកម្មសិទ្ធិករតាមសមាមាត្រនឹងតម្លៃនៃចំណែករៀងៗខ្លួន ។
- សហកម្មសិទ្ធិករដែលមិនព្រមចូលរួមទទួលបន្ទុក ឬមិនគោរពតាមលក្ខខណ្ឌនៃសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ត្រូវបានពិន័យពី៥សែន ដល់៥លានរៀល ។

50

ពិភាក្សា (២)

- ហេតុអ្វីបានជាសហកម្មសិទ្ធិករមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យបង្កើតសេវាពលើចំណែកឯកជនរបស់ខ្លួន?
- តើអ្នកយល់យ៉ាងណា ចំពោះការមិនបានថែទាំអំពីសហកម្មសិទ្ធិនៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០០៧?

51

អង្គសិទ្ធិភាព (១)

- “ស្ថានភាពដែលជនដែលមានកម្មសិទ្ធិលើដីជាប់គ្នា មានកម្មសិទ្ធិរួមដោយមានភាពអវិភាគលើជញ្ជាំង ឬ កំពែងដូចជា ស្នាមភ្លោះ ភ្នំ របង ជាអាទិ៍ ដែលនៅ ត្រង់ព្រំខ័ណ្ឌដី ឬ[អគារ]លើដីនោះ ហៅថាអង្គសិទ្ធិ- ភាព។” (ក្រម/ណី. ២០០៧, ម. ២១៥)
- អង្គសិទ្ធិភាពរួមមាន៖
 - ជញ្ជាំង៖ ជញ្ជាំងខ័ណ្ឌជាប់អគារ និងរបងខ័ណ្ឌដី
 - កំពែង៖ ស្នាមភ្លោះ របង និងភ្នំ

52

អង្គសិទ្ធិភាព (២)

- កម្មសិទ្ធិករនៃអង្គសិទ្ធិទទួលបានបន្ទុកជូសជុល និងសាងសង់ឡើងវិញនូវជញ្ជាំងអង្គសិទ្ធិ តាមចំណែករៀងខ្លួន។
- កម្មសិទ្ធិករនៃអង្គសិទ្ធិអាចបោះបង់ចំណែកអង្គសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ដោយរួចផុតពីបន្ទុកផ្សេងៗ។
- កម្មសិទ្ធិករនៃអង្គសិទ្ធិអាចបោះឆ្នោត ឬរដ្ឋត្រឹមពាក់កណ្តាលនៃកម្រាស់ជញ្ជាំង បើមិនមានការយល់ព្រម អាចប្តឹងទៅតុលាការឱ្យចេញសេចក្តីសម្រេចរឿងនេះ។

53

អង្គសិទ្ធិភាព (៣)

- ជញ្ជាំងមិនមែនជាអង្គសិទ្ធិអាចត្រូវបានទាមទារជាជញ្ជាំងអង្គសិទ្ធិ។
- ការសង់បន្ថែមកម្ពស់នៃជញ្ជាំងអង្គសិទ្ធិជាបន្ទុករបស់អ្នកសង់។
- ការសង់ឡើងវិញនៃជញ្ជាំងអង្គសិទ្ធិ ជាបន្ទុករបស់អ្នកសង់ តែអ្នកមិនបានជួយសង់អាចទាមទារសិទ្ធិអង្គសិទ្ធិបានដោយជួយចេញសេចក្តីសម្រេចពាក់ព័ន្ធពាក់កណ្តាល។

54

អង្គសិទ្ធិភាព (៤)

- សោហ៊ុយថែទាំកំពែងជាបន្តបន្ទាប់កម្មសិទ្ធិករនៃកំពែងអង្គសិទ្ធិម្នាក់ៗ ។
- កម្មសិទ្ធិករនៃស្ថាប័នភ្នាក់ងារមិនអាចបោះបង់អង្គសិទ្ធិរបស់ខ្លួនបានឡើយ ។
- កំពែងដែលមិនមែនជាវត្ថុអង្គសិទ្ធិមិនអាចត្រូវបានទាមទារជាវត្ថុអង្គសិទ្ធិបានទេ ។
- របង ស្ថាប័នភ្នាក់ងារ និងភ្នាក់ងារអង្គសិទ្ធិអាចត្រូវបានរុះរើ ឬសង់

55

ពិភាក្សា (៣)

- តើហេតុអ្វីបានជាស្ថាប័នភ្នាក់ងារ មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកម្មសិទ្ធិករបោះបង់បាន?
- តើមានកង្វះខាតអ្វីខ្លះផ្នែកច្បាប់ ចំពោះអង្គសិទ្ធិភាព?

56

សូមអរគុណ ឯកសារយោង

១-ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១ ។

២-ក្រមរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០០៧ ។

57

សាកលវិទ្យាល័យកុមារនិងសិស្ស និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច
ថ្នាក់អនុបណ្ឌិត

លទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិ

មុខវិជ្ជា: នីតិវិធីសេដ្ឋកិច្ច
សាស្ត្រាចារ្យបង្រៀន: បណ្ឌិត ហាង ឆន្ទី

58

មាតិកា

- លទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយការលក់
- លទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយការដូរ
- លទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយការសន្តតិកម្ម
- លទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយប្រទានកម្ម

59

លទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយការលក់ (១)

- “ការលក់ទិញសំដៅទៅលើកិច្ចសន្យាមួយដែលភាគីម្ខាង
ហៅថា អ្នកលក់មានករណីយកិច្ចត្រូវផ្ទេរកម្មសិទ្ធិ ឬសិទ្ធិ
ផ្សេងទៀតលើទ្រព្យសម្បត្តិ ឱ្យទៅភាគីម្ខាងទៀត
ហៅថាអ្នកទិញ ហើយអ្នកទិញមានករណីយកិច្ចត្រូវ
ចេញថ្លៃជាប្រាក់ឱ្យអ្នកលក់។” (ក្រម/ណី ២០០៧, ម. ៥១៥)

60

លទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយការលក់ (២)

- កិច្ចសន្យាលក់ត្រូវតែបាន៖
 - ធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ តាមទម្រង់លិខិតយថាភូត
 - ធ្វើដោយអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច
 - ចុះបញ្ជីនៅអង្គភាពសុរិយោដី
- កិច្ចសន្យាលក់កង់មិនមែនជាការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិពេញលេញទេ ។

61

លទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយការលក់ (៣)

- ភាគីនៃកិច្ចសន្យាលក់ទិញរួមមានរូបវន្តបុគ្គល និងនីតិបុគ្គល ។
- អ្នកលក់ត្រូវធានាវិការ៖ អាចកំបាំងសំខាន់ៗ ។
- ថ្លៃលក់ត្រូវចុះក្នុងកិច្ចសន្យាលក់ ។ ថ្លៃលក់ត្រូវស្របតាមតម្លៃទីផ្សារ ឬផ្អែកទៅលើការវាយតម្លៃដែលធ្វើដោយតតិយជនដែលត្រូវបានជ្រើសរើសដោយគូភាគី ។
- ភាគីនៃកិច្ចសន្យាលក់ទិញរួមមានរូបវន្តបុគ្គល និងនីតិបុគ្គល ។

62

លទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយការលក់ (៤)

- បុគ្គលមិនអាចទិញបាន៖
 - អ្នកគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិតាមច្បាប់ តាមផ្លូវតុលាការ ឬតាមកិច្ចសន្យា
 - ចំពោះមន្ត្រីរាជការដែលទទួលបន្ទុកចាត់ការការលក់ដោយបង្ខំ ឬទទួលបន្ទុកគ្រប់គ្រងការលក់ដោយបង្ខំ
- អ្នកដែលមានសិទ្ធិប្តឹងបុគ្គលខាងលើគឺកម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុមុនពេលលក់ ឬសន្តតិជនឬប្រតិសិទ្ធិ ។

63

លទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយការលក់ (៥)

- បុគ្គលមិនអាចទិញបាន៖
 - ថៅក្រម ព្រះរាជអាជ្ញា ក្រឡាបញ្ជី ឬមន្ត្រីតុលាការ ផ្សេងទៀតដែលខ្លួនបំពេញភារកិច្ច ។
 - មេធាវី ឬសារការីដែលខ្លួនទទួលបន្ទុកចាត់ការរឿងនេះ
- អ្នកដែលមានសិទ្ធិប្តឹងបុគ្គលខាងលើរួមមានអ្នកលក់ ភាគីម្ខាងទៀតដែលមានវិវាទអំពីសិទ្ធិ ឬសន្តិសុខប្រតិសិទ្ធិពាក់ព័ន្ធ ។

64

លទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយការលក់ (៦)

- ការទិញលក់ដីដែលមានទំហំលើសខ្លះ៖
 - ដីដែលគិតតម្លៃតាមខ្នាត បើដីខ្លះ អ្នកទិញអាចសុំបន្ថយ តម្លៃ បើដីលើស អ្នកលក់អាចសុំទាមទារតម្លៃបន្ថែម ។
 - ដីដែលគិតតម្លៃទាំងមូល ដោយមានបញ្ជាក់ទំហំ បើដី ខ្លះមានទំហំតិចជាង១/២០ អ្នកទិញអាចសុំបន្ថយតម្លៃ បើដីលើស មានទំហំច្រើនជាង១/២០ អ្នកលក់អាចសុំ តម្លៃបន្ថែម ។

65

ពិភាក្សា (១)

- តើស្ថានភាពជាក់ស្តែងយ៉ាងណាចំពោះអចលនវត្ថុនៅ កម្ពុជា ទាក់ទងនឹងការលក់?
- ហេតុអ្វីបានជាក្រុមរដ្ឋប្បវេណីមិនចែងពីការលក់រវាង សហព័ទ្ធ?

66

លទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយការដូរ

- “ការដូរ ត្រូវមានអានុភាព តាមការសន្យាដែលភាគីទាំងសងខាង ធ្វើការផ្ទេរសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិ ក្រៅពីប្រាក់ទៅវិញទៅមក ។”
- ការដូរអចលនវត្ថុក៏ជាការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិដែរ ។
- លក្ខខណ្ឌនៃការដូរដូចគ្នានឹងលក្ខខណ្ឌនៃការលក់ ។

67

ពិភាក្សា (២)

- តើការដូរក្នុងមកនៅកម្ពុជាប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងដូចម្តេច?
- តើយល់យ៉ាងណា ចំពោះការដូរអចលនវត្ថុ ទាក់ទងនឹងការយកពន្ធប្រថាប់ត្រា?

68

លទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយសន្តតិកម្ម (១)

- សន្តតិកម្មរួមមានសន្តតិកម្មតាមច្បាប់ និងសន្តតិកម្មមានបណ្តាំ ។
- សន្តតិកម្មចាប់ផ្តើមនៅលំនៅរបស់មតកជន នាពេលទទួលមរណភាព ។
- សន្តតិជនទទួលបន្ទុកសិទ្ធិ និងករណីយកិច្ចដែលមតកជនមានពីមុន ។

69

លទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយសន្តតិកម្ម (២)

- សន្តតិកម្មអាចអនុវត្តបានទៅលើទ្រព្យកាន់កាប់ជាក់ស្តែងមិនទាន់បានចុះបញ្ជី ឬមិនមានលិខិតរដ្ឋបាលបញ្ជាក់ ។
- ទាយាទដែលជាអ្នកកាន់កាប់ទ្រព្យសន្តតិកម្មគ្មានប័ណ្ណអាចបន្តចាត់ចែងទ្រព្យនោះបាន និងត្រូវបានការពារដោយច្បាប់ ។

70

លទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយសន្តតិកម្ម (៣)

- ក្នុងករណីមានសន្តតិជនច្រើននាក់ សហសន្តតិជនម្នាក់ៗបន្តសិទ្ធិ និងករណីយកិច្ច តាមសមាមាត្រនៃចំណែករៀងៗខ្លួន ។
- មតិកអវិភាគត្រូវបិតនៅក្រោមកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សន្តតិជន ។

71

លទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយសន្តតិកម្ម (៤)

- ក្រុមរដ្ឋប្បវេណីមិនកំណត់ពីការបង់ពន្ធប្រចាំប្រចាំតាមរយៈសន្តតិកម្មទេ ។
- សន្តតិជនអាចបោះបង់ចោលសន្តតិកម្ម ដែលបានជាចំណែករបស់ខ្លួន ។

72

លក្ខកម្មកម្មសិទ្ធិដោយសន្តតិកម្ម (៥)

- ការផ្ទេរសិទ្ធិសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចតាមរយៈអ្នកកាន់ប័ណ្ណ ដែលបានទទួលមរណភាពត្រូវមានការយល់ព្រមពី អាជ្ញាធររដ្ឋបាលដែលបានផ្តល់សម្បទានដី ។
- ទ្រព្យរបស់មតកជនដែលគ្មានទាយាទ ឬអង្គបុត្រ ត្រូវបញ្ចូលក្នុងទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ ។

73

ពិភាក្សា (៣)

- តើអ្នកយល់យ៉ាងណាចំពោះការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិ ឬសិទ្ធិ លើ អចលនវត្ថុដែលមិនទាន់បានចុះបញ្ជី តាមរយៈសន្តតិកម្ម?
- តើអ្នកយល់យ៉ាងណាចំពោះការមិនបានចែងពីការយក ពន្ធចំពោះទ្រព្យជាកម្មវត្ថុនៃសន្តតិកម្ម?
- តើអ្នកធ្លាប់បានជួបប្រទះផ្ទាល់ខ្លួនលើបញ្ហាសន្តតិកម្ម ដែរឬទេ?

74

លក្ខកម្មកម្មសិទ្ធិដោយប្រទានកម្ម (១)

- “ប្រទានកម្ម សំដៅទៅលើកិច្ចសន្យាមួយ ដែលត្រូវមាន អានុភាព ដោយភាគីម្ខាងបង្ហាញឆន្ទៈផ្តល់ទៅឱ្យភាគី ម្ខាងទៀតនូវទ្រព្យសម្បត្តិ ដោយមិនយកថ្លៃ ហើយភាគី ម្ខាងទៀតយល់ព្រមទទួល ។”

(ក្រប/ណី. ២០០៧, ម. ៥៦៨)

75

លទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយប្រធានកម្ម (២)

- ប្រធានកម្មអចលនវត្ថុត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ។
- ប្រធានកម្មត្រូវតែចុះបញ្ជី ។
- ប្រធានកម្មដែលធ្វើឡើងដោយការព្រមព្រៀង ដោយមិនបានចុះបញ្ជី មិនមានអានុភាពឡើយ ។

76

លទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយប្រធានកម្ម (៣)

- រដ្ឋអាចធ្វើប្រធានកម្មអចលនវត្ថុដល់រូបវន្តបុគ្គល តាមរយៈសម្បទានដីសង្គមកិច្ច ដើម្បីឱ្យស្នាក់នៅ ឬដាំដំណាំចិញ្ចឹមជីវិត ទៅតាមលក្ខខណ្ឌដែលបានកំណត់ដោយច្បាប់ ។
- ប្រធានកម្មដោយរដ្ឋពីមុនមកមិនអាចសើរើបានទេ ។

77

លទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយប្រធានកម្ម (៤)

- ប្រធានកម្មទ្រព្យជាអចលនវត្ថុមិនអាចដកហូតវិញបានទេ នៅពេលដែលមានការព្រមទទួល និងអាចធ្វើការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិបានភ្លាម ។
- ទាយកអាចរក្សាទុកសម្រាប់ខ្លួននូវសិទ្ធិផលប្រភេទនៃទ្រព្យ សិទ្ធិប្រើប្រាស់និងអាស្រ័យនៅ ។

78

លទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយប្រទានកម្ម (៥)

- ប្រទានកម្មដោយមានកំណត់ពេល ត្រូវអស់អានុភាពនៅពេលទាយក ឬបដិគ្គាហកទទួលមរណភាព។
- ប្រទានកម្មដែលមានភ្ជាប់បន្ទុក បដិគ្គាហកត្រូវអនុវត្តការផ្តល់តាវកាលិកជាកំណត់។
- ប្រទានកម្មដោយមូលហេតុមរណភាពអនុវត្តដូចគ្នានឹងបញ្ញត្តិនៃអម្ចីយទាន។

79

ពិភាក្សា (៤)

- តើអ្នកយល់យ៉ាងណាចំពោះប្រទានកម្មនៃអចលនវត្ថុដែលមិនទាន់បានចុះបញ្ជី?
- តើអ្នកយល់យ៉ាងណាចំពោះការមិនបានចែងពីយកពន្ធលើអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃប្រទានកម្ម?

80

ស្ថាប័នអនុវត្ត
ឯកសារយោង

១-ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១។

២-ក្រមរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០០៧។

81

សាកលវិទ្យាល័យកុមារវិទ្យាសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម
 ផ្នែកអនុបណ្ឌិត

អរិយធម៌នៃកម្ពុសិទ្ធិ

មុខវិជ្ជា៖ វិទ្យាសាស្ត្រសង្គម
 សាស្ត្រាចារ្យបង្រៀន៖ បណ្ឌិត ហាប់ ឆន្ទៈ

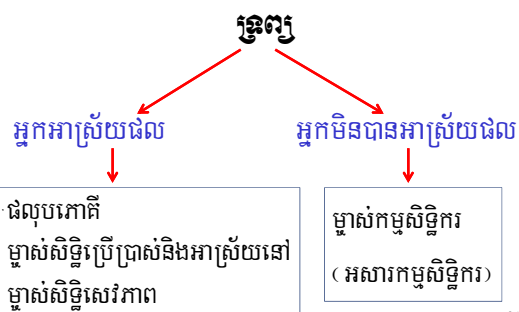
82

មាតិកា

- ផលបូរណ៍
- សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និងអាស្រ័យនៅ
- សេរីភាព

83

អរិយធម៌

84

ផលបូរណ៍ (១)

- “ផលបូរណ៍ សំដៅទៅលើសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និងអាស្រ័យ ផលលើអចលនវត្ថុដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកដទៃ ក្នុង អំឡុងពេលកំណត់ណាមួយដែលមិនអាចលើសពីមួយ ជីវិតរបស់ផលបូរណ៍ ។”

(ក្រ/ណី. ២០០៧, ម. ២៥៦)

85

ផលបូរណ៍ (២)

- អាចបង្កើតឡើងដោយច្បាប់ និងដោយការព្រមព្រៀង តែបង្កើតដោយច្បាប់មានអាទិភាពជាង ។
- អាចបង្កើតតាមលិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬផ្ទាល់មាត់ ។
- ត្រូវចុះបញ្ជីសុរិយោដី ដើម្បីកុំឱ្យតតិយជនដទៃទៀតបាន ។
- អាចមានកំណត់កាល ឬរហូតដល់បំពេញបានសម្រេច នូវលក្ខខណ្ឌដែលបានកំណត់ ឬគ្មានកំណត់កាល (រហូត មួយជីវិតនៃផលបូរណ៍) ។

86

ផលបូរណ៍ (៣)

- ផលបូរណ៍មានសិទ្ធិអាស្រ័យផលគ្រប់ប្រភេទ ជាផល ធម្មជាតិ ជាផលស៊ីវិលដែលកើតចេញពីអចលនវត្ថុ នៅ ក្នុងកំឡុងពេលផលបូរណ៍ ។
- ផលបូរណ៍អាចធ្វើអនុប្បទាន ឬផ្ទេរសិទ្ធិផលបូរណ៍ របស់ខ្លួន ដោយយកថ្លៃ ឬដោយឥតយកថ្លៃទៅឱ្យអ្នក ដទៃក៏បាន តែរយៈពេលមិនឱ្យលើសពី៣ឆ្នាំ ។

87

ផលបូរោគ (៤)

- ផលបូរោគី៖
 - មានសិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រក្សក្ស ចំពោះការបំពានផលបូរោគ ។
 - ជូនដំណឹងដល់អសារកម្មសិទ្ធិករ បើមានការបៀតបៀនសិទ្ធិនៃអសារកម្មសិទ្ធិករ បើពុំនោះទេ ត្រូវទទួលខុសត្រូវដោយខ្លួនឯងលើការខូចខាតទាំងនោះ ។

88

ផលបូរោគ (៥)

- ផលបូរោគី៖
 - ទទួលបានបន្ទុកបង់ពន្ធអាករ និងសោហ៊ុយធានារ៉ាប់រងផ្សេងៗដែលត្រូវបង់ ។
 - មិនអាចទាមទារសំណងនៃការកែលំអនៅពេលចប់ផលបូរោគ ។

89

ផលបូរោគ (៦)

- អសារកម្មសិទ្ធិករទទួលបានបន្ទុកជួសជុលធំៗ ដូចជាការជួសជុលជញ្ជាំងទ្រ ក្លោងទ្វារ ការរៀបចំឡើងវិញនូវផ្ទៃមជ្ឈមណ្ឌលទាំងស្រុង ការរៀបចំឡើងវិញនូវទំនប់ទឹក ជញ្ជាំងទប់ជីបូទឹក និងរបងទាំងមូល ។
- ទាំងអសារកម្មសិទ្ធិករ ទាំងផលបូរោគីគ្មានកាតព្វកិច្ចទទួលខុសត្រូវរាល់ព្យសនកម្មដែលកើតឡើងក្នុងករណីប្រធានសក្តិ

90

ផលបូកភោគ (៧)

- ផលបូកភោគមិនត្រូវបានបាត់បង់ទេ ទោះទ្រព្យជាប់ ផលបូកភោគត្រូវបានធ្វើអនុប្បទានក៏ដោយ ។
- ផលបូកភោគមានតែនៅលើអគារ បើអគារត្រូវអន្តរាយ ផលបូកភោគក៏ផុតរលត់ដែរ តែបើផលបូកភោគមាននៅ លើដីផង និងអគារផង គឺផលបូកភោគមាននៅលើដី ទៀត ។

91

ផលបូកភោគ (៨)

- ផលបូកភោគរលត់ដោយ៖
 - មរណភាពរបស់ផលបូកភោគ ។
 - ការផុតកំណត់រយៈពេល តាមការកំណត់នៃកិច្ចសន្យា ។
 - ការអន្តរាយទាំងស្រុងនៃអចលនវត្ថុជាប់ ផលបូកភោគ ។
 - សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ ។

92

ពិភាក្សា (១)

- តើអ្នកយល់យ៉ាងណាចំពោះផលបូកភោគ នៅក្នុង ស្ថានភាពកម្ពុជាធានាពេលបច្ចុប្បន្ន?

93

សិទ្ធិប្រើប្រាស់និងអារម្ម័យនៅ (១)

“សិទ្ធិប្រើប្រាស់ សំដៅទៅលើសិទ្ធិអារម្ម័យផលនៃ អចលនវត្ថុ ត្រឹមកម្រិតនៃសេចក្តីត្រូវការរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិ ប្រើប្រាស់ និងគ្រួសាររបស់ខ្លួន។”

“សិទ្ធិអារម្ម័យនៅ សំដៅទៅលើសិទ្ធិកាន់កាប់ចំណែក មួយនៃអគារ ត្រឹមកម្រិតនៃសេចក្តីត្រូវការសម្រាប់ការ រស់នៅរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិអារម្ម័យនៅ និងគ្រួសាររបស់ខ្លួន។”

(ក្រប/ណី. ២០០៧, ម.២៧៤)

94

សិទ្ធិប្រើប្រាស់និងអារម្ម័យនៅ (២)

- កើត និងបាត់បង់ទៅវិញដូចផលប្រភេទដែរ។
- មិនអាចត្រូវបានផ្ទេរ ឬជួលទៅឱ្យអ្នកដទៃ។
- អាចតតាំងចំពោះតតិយជនបាន លុះត្រាតែម្ចាស់សិទ្ធិនោះ ប្រើប្រាស់ និងអារម្ម័យនៅជាក់ស្តែង។
- នៅតែមានអត្ថិភាព ទោះបីមានការកើនចំនួនសមាជិក។

95

សិទ្ធិប្រើប្រាស់និងអារម្ម័យនៅ (៣)

- ដូចផលប្រភេទដែរ ម្ចាស់សិទ្ធិប្រើប្រាស់និងអារម្ម័យនៅ ត្រូវទទួលបានបន្ទុកចំណាយសោហ៊ុយផ្សេងៗ ដូចជាសោហ៊ុយ ជួសជុល ថែទាំ បង់និងពន្ធអាករ និងសោហ៊ុយធានារ៉ាប់រង។
- ការចំណាយខាងលើអាចសមាមាត្រនឹងទំហំដែលម្ចាស់សិទ្ធិ ទទួលបាន ប្រសិនបើកាន់កាប់តែចំណែកណាមួយ។

96

ពិភាក្សា (២)

- តើអ្នកធ្លាប់ជួបប្រទះដែរឬទេ ចំពោះសិទ្ធិប្រើប្រាស់និងអាស្រ័យនៅ ក្នុងប្រទេសកម្ពុជាឆ្នាំពេលបច្ចុប្បន្ន?

97

សេចក្តី (១)

- “សេរីភាព សំដៅទៅលើសិទ្ធិប្រើប្រាស់ដីរបស់អ្នកដទៃសម្រាប់ផលប្រយោជន៍ដីរបស់ខ្លួន ដោយយោងទៅតាមគោលបំណងដែលបានកំណត់នៅក្នុងកិច្ចសន្យាបង្កើត ។”

(ក្ររ/ណី. ២០០៧, ម. ២៨៥)

98

សេចក្តី (២)

- អាចកើតឡើងតាមលិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ តែដោយផ្ទាល់មាត់អាចត្រូវបានរំលត់នៅពេលណាក៏បាន ។
- ត្រូវចុះបញ្ជី ដើម្បីកុំឱ្យតម្លៃជនតាំងបាន ។
- មានអត្ថិភាពទៅលើភតិសន្យា សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ផលបូរភោគ និងសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និងអាស្រ័យនៅ ។

99

សេចក្តី (៣)

- ត្រូវបានធ្វើអនុប្បទាន បើកម្មសិទ្ធិលើដីប្រើត្រូវបានធ្វើអនុប្បទាន ។
- ពុំអាចត្រូវបានធ្វើអនុប្បទាន ឬក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិផ្សេង ដោយបំបែកពីកម្មសិទ្ធិលើដីប្រើបានឡើយ ។

100

សេចក្តី (៤)

- កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើពុំអាចរារាំងការអនុវត្តសេរីភាព ឬធ្វើអំពើណាដែលបន្ថយការប្រើប្រាស់សេរីភាពនោះ ។
- កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើពុំអាចយកដីផ្សេងមកធ្វើជាដីបម្រើ ដោយប្តូរជាមួយនឹងដីបម្រើដែលបានព្រមព្រៀងនោះទេ លើកលែងមានការយល់ព្រម ។

101

សេចក្តី (៥)

- ម្ចាស់សេរីភាពពុំអាចប្រើប្រាស់ដីបម្រើឱ្យហួសពីកម្រិតដែលបានកំណត់នៅក្នុងកិច្ចសន្យាបង្កើតឡើយ ។
- ម្ចាស់សេរីភាពពុំអាចធ្វើការផ្លាស់ប្តូរណាមួយទៅលើដីបម្រើ ឬដីប្រើដែលនាំឱ្យមានការខូចខាតយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅដល់ដីបម្រើបានឡើយ ។
- ម្ចាស់សិទ្ធិសេរីភាពមានសិទ្ធិសាងសង់ការរូបលើដីបម្រើ ។

102

សេចក្តី (៦)

- សោហ៊ុយសម្រាប់ការសាងសង់ការរៀបចំបម្រើ ជាបន្តបន្ទាប់សេវាភាព ។
- ការកំណត់ព្រំដីជាប្រព័ន្ធផ្លូវសាធារណៈ ត្រូវពឹងផ្អែកលើលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តដែលមាន ។
- ការបែងចែកដី ឬអនុប្បទានមួយផ្នែកនៃដីប្រើ និងដីបម្រើ មិនមានឥទ្ធិពលដល់សេវាភាពទេ លើកលែងតែការបែងចែកនោះពាក់ព័ន្ធនឹងមូលហេតុសេវាភាព ។

103

សេចក្តី (៧)

- អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសេវាភាពអាចអនុវត្តបានចំពោះតែសេវាភាពដែលបន្តជានិរន្តរ៍ និងសេវាភាពដែលអាចមើលឃើញជាក់ស្តែង ។
- អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសេវាភាពដោយម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគម្នាក់នៃដីប្រើ មានឥទ្ធិពលលើម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគដទៃទៀតដែរ ។

104

សេចក្តី (៨)

- ការផ្អាក ឬបង្កប់អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សេវាភាពទៅលើម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគនៃដីប្រើណាម្នាក់ មានឥទ្ធិពលលើម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគនៃដីប្រើផ្សេងទៀត ។
- ម្ចាស់សេវាភាពបានអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួននៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការកាន់កាប់ដែលចាំបាច់សម្រាប់អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិ ម្ចាស់សេវាភាពនោះអាចធ្វើលទ្ធកម្មដោយអាជ្ញាយុកាលនូវដីដែលមានបន្តបន្ទាប់សេវាភាព ។

105

សេចក្តី (៩)

- សេវាផ្តល់ជូនដោយ៖
 - ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិនៃដីបម្រើផ្ទះកម្មសិទ្ធិនៃដីបម្រើទៅឱ្យម្ចាស់សេវាភាព។
 - ការបញ្ចប់កិច្ចសន្យាបង្កើតសេវាភាព។
 - មហន្តរាយទាំងស្រុងនៃដីដែលជាទីតាំងសេវាភាព។

106

ពិភាក្សា (៣)

- តើអ្នកធ្លាប់ជួបប្រទះស្ថានភាពជាក់ស្តែងនៃសេវាភាពនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាបានដែរឬទេ?

107

សូមអរគុណ ឯកសារយោង

- ១-ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១។
- ២-ក្រមរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០០៧។

108

ការចុះបញ្ជីដីធ្លី

មុខវិជ្ជា៖ នីតិវិធីសង្គមក្នុងគ្រួសារ
សាស្ត្រាចារ្យបង្រៀន៖ បណ្ឌិត ហាម ឆន្ទី

109

មាតិកា

- ការចុះបញ្ជីដីមានលក្ខណៈដាច់ដោយដុំ
- ការចុះបញ្ជីដីមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ
- ការចុះបញ្ជីដីបំពេញបន្ថែម

110

ការចុះបញ្ជីដីធ្លី

- ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១ ចែងប្រព័ន្ធចុះបញ្ជីដីធ្លីចំនួន២ តែប៉ុណ្ណោះ គឺការចុះបញ្ជីដីមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ និង ការចុះបញ្ជីដីមានលក្ខណៈដាច់ដោយដុំ ។ (ម. ២២៩)
- អនុក្រឹត្យ និងប្រកាសអនុវត្តតាមនេះបានចេញជាបន្តបន្ទាប់ ។
- ការចុះបញ្ជីដីបំពេញបន្ថែម ត្រូវបានចេញដោយសភាវិស័យសាធារណៈ របស់ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ នៅថ្ងៃទី៥ ឧសភា ២០០៦ ។

111

ការចុះបញ្ជីដីធ្លីមានលក្ខណៈដាច់ដោយដី (១)

- អនុក្រឹត្យស្តីពីការចុះបញ្ជីដីធ្លីមានលក្ខណៈដាច់ដោយដី.
លេខ៤៨អនក្រ/បក. ៣១ ឧសភា ២០០២

- ការចុះបញ្ជីដីតាមរយៈការស្នើសុំ
- ការចុះបញ្ជីដីតាមស្ម័គ្រ

112

ការចុះបញ្ជីដីធ្លីមានលក្ខណៈដាច់ដោយដី (២)

- ប្រវត្តិនៃការចុះបញ្ជីដីធ្លីមុនពេលមានអនុក្រឹត្យ

-១៩៨៩ ដល់១៩៩៤៖

- សិទ្ធិភាគចេញដោយការិយាល័យភូមិបាលស្រុក
- សិទ្ធិកម្មសិទ្ធិចេញដោយការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត

-១៩៩៤៖ សិទ្ធិទាំងពីរចេញដោយនាយកដ្ឋានសុរិយោដី និងនៅឆ្នាំ
១៩៩៥មានការពិនិត្យពីទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រីលើសំណើសុំកាន់កាប់ដីធ្លី

113

ការចុះបញ្ជីដីធ្លីមានលក្ខណៈដាច់ដោយដី (៣)

- ប្រវត្តិនៃការចុះបញ្ជីដីធ្លីមុនពេលមានអនុក្រឹត្យ

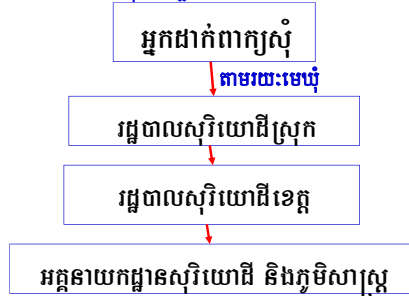
-១៩៩៩៖

- ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ជាអ្នក
ទទួលបន្ទុកលើការដឹកនាំ និងគ្រប់គ្រងវិស័យរៀបចំដែនដី
នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់
- ក្រសួង តាមរយៈអគ្គនាយកដ្ឋានសុរិយោដី និងភូមិសាស្ត្រ
អាចផ្តល់ប្រតិភូកម្មហត្ថលេខាដល់ខេត្តដែលមានសមត្ថភាព

114

ការចុះបញ្ជីដីធ្លីមានលក្ខណៈដាច់ដោយដូ (៤)

- នីតិវិធីនៃការចុះបញ្ជី

115

ការចុះបញ្ជីដីធ្លីមានលក្ខណៈដាច់ដោយដូ (៥)

- តាមអនុក្រឹត្យ

- អាចទទួលបានវិញ្ញាបនបត្រសម្គាល់ម្ចាស់អចលនវត្ថុ (ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិ) និងប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់អចលនវត្ថុ (ប័ណ្ណភោគៈ) ។

- តាមការអនុវត្តជាក់ស្តែង

- អាចទទួលបានតែប័ណ្ណភោគៈ ។

116

ការចុះបញ្ជីដីធ្លីមានលក្ខណៈដាច់ដោយដូ (៦)

- លទ្ធផលនៃការចុះបញ្ជី

- ១៩៨៩ ដល់ ១៩៩៥ = ៤៤៨.២៧៧ ប័ណ្ណ

- ១៩៩៥ - ២០០០ = ៧០.៣៥៧ ប័ណ្ណ

- ២០០០ - មេសា ២០១០ = ៧៧.៦៧៤ ប័ណ្ណ

- មេសា ២០១០ - មេសា ២០១១ = ១.៤២០ ប័ណ្ណ

117

ពិភាក្សា (១)

- តើអ្នកយល់យ៉ាងណា ចំពោះស្ថានភាពនៃការចុះបញ្ជីដីធ្លី មានលក្ខណៈដាច់ដោយដុំ នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ?
- តាមយោបល់របស់អ្នក តើរដ្ឋាភិបាលគួរជំរុញការ ចុះបញ្ជីដីធ្លីមានលក្ខណៈដាច់ដោយដុំដែរឬទេ? ហេតុអ្វី?

118

ការចុះបញ្ជីដីមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ (១)

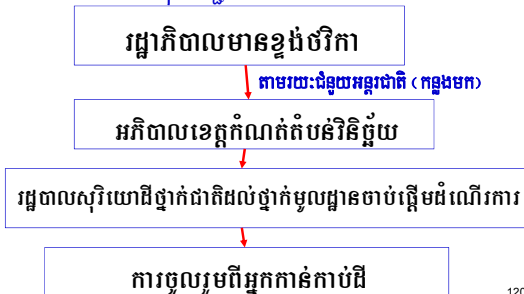
- អនុក្រឹត្យស្តីពីនីតិវិធីនៃការកសាងប្លង់ស៊ុរយោដី និង សៀវភៅគោលបញ្ជីដីធ្លី, លេខ៤៦អនក្រ/បក, ៣១ ឧសភា ២០០២

- ការចុះបញ្ជីដីតាមគម្រោងរបស់រដ្ឋាភិបាល
- ការចុះបញ្ជីដោយមានកាតព្វកិច្ចចូលរួមពី អ្នកកាន់កាប់ដី

119

ការចុះបញ្ជីដីមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ (២)

- នីតិវិធីនៃការចុះបញ្ជី

120

ការចុះបញ្ជីដីមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ (៣)

- អាចទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិ ឬប័ណ្ណភោគៈ
- លទ្ធផល
 - ២០០២ ដល់កញ្ញា ២០០៨ = ៩០២.៩៦៨ប័ណ្ណ
 - ២០០៨ ដល់មេសា ២០១០ = ៤៨៨.៤១៩ប័ណ្ណ
 - មេសា ២០១០ ដល់មេសា ២០១១ = ២៣៧.៣១៧ប័ណ្ណ

121

ពិភាក្សា (២)

- តើអ្នកបានជួបដោយផ្ទាល់ ឬបានឮអំពីបញ្ហានៃការចុះបញ្ជីដីមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធដែលមានកន្លងមកហើយឬទេ?
- តាមយោបល់អ្នក តើធ្វើដូចម្តេចដើម្បីជំរុញការចុះបញ្ជីដីមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធឱ្យបានលឿន?

122

ការចុះបញ្ជីដីបំពេញបន្ថែម (១)

- សារាចរណែនាំស្តីអំពីគោលការណ៍ និងនីតិវិធីចុះបញ្ជីដីបំពេញបន្ថែម, លេខ០៦សណន, ០៥ ឧសភា ២០០៦

↓

ការចុះបញ្ជីដីតាមការស្នើសុំរបស់អ្នកកាន់កាប់ដីដែលមិនបានបំពេញបែបបទតាមការចុះបញ្ជីដីមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ

123

ការចុះបញ្ជីដីបំពេញបន្ថែម (២)

- អនុវត្តតាមអនុក្រឹត្យស្តីពីការចុះបញ្ជីដីមានលក្ខណៈ
ជាដាច់ដោយដី និងអនុក្រឹត្យពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត ។

អាចទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិ

124

ពិភាក្សា (៣)

- តើអ្នកយល់យ៉ាងណា ចំពោះការខកខានមិនបានថែទាំ
អំពីការចុះបញ្ជីដីបំពេញបន្ថែមនៅក្នុងច្បាប់ភូមិបាល
ឆ្នាំ២០០១?

125

សូមអរគុណ ឯកសារយោង

១-ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១ ។

២-អនុក្រឹត្យស្តីពីការចុះបញ្ជីដីមានលក្ខណៈដាច់ដោយដី, លេខ៤៨អនក្រ/បក, ៣១ ឧសភា ២០០២

៣-អនុក្រឹត្យស្តីពីនីតិវិធីនៃការកសាងប្លង់ស៊ុរយោដី និង សៀវភៅគោលបញ្ជីដី, លេខ៤៦អនក្រ/បក, ៣១ ឧសភា ២០០២

៣-Sophal Chan et al. 2001 *Land Tenure in Cambodia: A Date Update*, Working Paper No. 19. Phnom Penh: Cambodia Development Resource Institute, October.

៤-លិខិតរបស់ក្រសួងរៀបចំដែនដីធ្លីជនភាពយកស្រែស្រែចម្ការភូមិសាស្ត្រ និង វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច, លេខ៤៩៨ជនស/សជក, ១៦ មិថុនា ២០១០ ។

៥-វគ្គ សាវ័ន, របាយការណ៍ប្រកាសប្រឆាំងការប្រើប្រាស់ដីខុសច្បាប់ ឆ្នាំ២០១១ និងនិស្សន្ទស្រី, លេខ០០៥៥៨៧/អប/រប, ភ្នំពេញ: ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់, ២០ ឧសភា ២០១១។

126

**សាកលវិទ្យាល័យកុមារសិស្ស និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច
ថ្នាក់អនុបណ្ឌិត**

សន្តិសុខនៃសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិ

**មុខវិជ្ជា: នីតិវិធីសង្គ្រោះក្នុងក្រុង
សាស្ត្រាចារ្យបង្រៀន: បណ្ឌិត ហាម ផល្លី**

127

មាតិកា

- សិទ្ធិលើការបញ្ជា
- + ការបញ្ជាអចលនវត្ថុ
- + ការបញ្ជាសិទ្ធិ
- ហ៊ីប៉ូតែក

128

ហ៊ីប៉ូតែក (១)

- “ម្ចាស់បំណុលហ៊ីប៉ូតែកមានសិទ្ធិទទួលបានការសងចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលរបស់ខ្លួន ដោយមានអាទិភាពជាម្ចាស់បំណុលផ្សេងទៀត ចំពោះអចលនវត្ថុដែលបានដាក់ជាប្រាតិភោគនៃកាតព្វកិច្ច ដោយក្នុងបំណុលឬតតិយជនមិនផ្ទេរការកាន់កាប់។”

(ក្រម/ណី. ២០០៧, ម. ៨៤៣)

129

ហ៊ីប៉ូតេស (២)

- ត្រូវធ្វើឡើងដោយលិខិតយថាភូត និងចុះបញ្ជីនៅក្នុងសៀវភៅបញ្ជីដីធ្លី ទើបអាចតតាំងចំពោះតតិយជនបាន ។
- លំដាប់ហ៊ីប៉ូតេកត្រូវគិតទៅតាមពេលវេលាដែលបានចុះបញ្ជី និងមានអាទិភាពរៀងគ្នា ។
- ម្ចាស់បំណុលហ៊ីប៉ូតេកអាចដាក់ពាក្យសុំឱ្យលក់ដោយបង្ខំនូវអចលនវត្ថុហ៊ីប៉ូតេកទៅតុលាការបាន ក្នុងករណីកូនបំណុលខកខានមិនបានបំពេញកាតព្វកិច្ច ។

130

ហ៊ីប៉ូតេស (៣)

- អាចត្រូវបានធ្វើបន្តបន្ទាប់ដោយម្ចាស់បំណុលហ៊ីប៉ូតេក ។
- អាចត្រូវបានគេធ្វើអនុប្បទាន ឬបោះបង់ ។
- លំដាប់នៃហ៊ីប៉ូតេកអាចត្រូវបានគេធ្វើអនុប្បទាន បោះបង់ ឬផ្លាស់ប្តូរដើម្បីប្រយោជន៍របស់ម្ចាស់បំណុលផ្សេងទៀត ។
- ហ៊ីប៉ូតេកបន្តត្រូវទទួលការយល់ព្រមពីកូនបំណុល និងត្រូវចុះបញ្ជីបន្ថែម ។

131

ហ៊ីប៉ូតេស (៤)

- ហ៊ីប៉ូតេកដើម្បីធានាបំណុលអណ្តែតគឺជា " ហ៊ីប៉ូតេកអាចបង្កើតដើម្បីធានាកាតព្វកិច្ចមិនកំណត់ ដែលអាចកើតមានឡើងរវាងម្ចាស់បំណុល និងកូនបំណុល ដោយសារការជួញដូរជានិរន្តរ៍ដែលមានប្រភេទជាកំណត់ក្នុងកម្រិតនៃចំនួនអតិបរមាបាន ។" (ក្ររ/ណី ២០០៧, ម.៨៦៧)

132

ហិរញ្ញវត្ថុ (៥)

- ហិរញ្ញវត្ថុដើម្បីធានាបំណុលអណ្តែត ត្រូវបានចែងយ៉ាង
លំអិតពីមាត្រា៨៦៧ ដល់មាត្រា៨៨៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី
ឆ្នាំ២០០៧ ។

133

ពិភាក្សា (១)

- តើអ្នកយល់យ៉ាងណាចំពោះស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុ នៅ
កម្ពុជាសព្វថ្ងៃ?

134

សិទ្ធិលើការបញ្ចាំ (១)

- “ម្ចាស់សិទ្ធិលើការបញ្ចាំ មានសិទ្ធិកាន់កាប់វត្ថុដែលបាន
ទទួលពីកូនបំណុល ឬតតិយជនដើម្បីធានាសិទ្ធិលើ
បំណុលរបស់ខ្លួន និងទទួលបានការសងចំពោះសិទ្ធិលើ
បំណុលរបស់ខ្លួនពីវត្ថុនោះ ដោយមានអាទិភាពជាង
ម្ចាស់បំណុលផ្សេងទៀត ។”

(ក្រម/ណី. ២០០៧, ម. ៨១៦)

135

សិទ្ធិលើការបញ្ចាំ (២)

- ច្បាប់ភូមិបាលបែងចែកច្បាស់ពីសិទ្ធិនៃការធានានេះ ពោលគឺការបញ្ចាំអចលនវត្ថុ ដែលសំដៅទៅលើការ ប្រគល់ការកាន់កាប់ទៅឱ្យម្ចាស់បំណុល និងការដាក់ ធានា ដែលសំដៅទៅលើការប្រគល់ប័ណ្ណដី ទៅឱ្យ ម្ចាស់បំណុល ។

136

សិទ្ធិលើការបញ្ចាំ (៣)

- ការប្រើសិទ្ធិលើការបញ្ចាំមិនរារាំងដំណើរការនៃអាជ្ញា- យុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលឡើយ ។
- សិទ្ធិលើការបញ្ចាំអាចត្រូវបានយកទៅបញ្ចាំបន្តទៀត ដោយមានការយល់ព្រមពីអ្នកបង្កើតសិទ្ធិបញ្ចាំ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងអំឡុងពេលនេះ ម្ចាស់សិទ្ធិបញ្ចាំត្រូវទទួលខុសត្រូវ ចំពោះការខូចខាត ទោះបីដោយប្រធានសក្តិក៏ដោយ ។

137

សិទ្ធិលើការបញ្ចាំ (៤)

- រាល់សិទ្ធិលើការបញ្ចាំ ទោះបីមានការព្រមព្រៀងរវាង គូភាគីក៏ដោយ មិនអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើកិច្ចសន្យាបញ្ចាំផ្តាច់ ឡើយ ។
- អ្នកដែលបង្កើតសិទ្ធិលើការបញ្ចាំដើម្បីធានាកាតព្វកិច្ច របស់អ្នកដទៃ មានសិទ្ធិទាមទារសំណងពីកូនបំណុល ក្នុង ករណីខ្លួនបានបំពេញកាតព្វកិច្ចជំនួស ។

138

ការបញ្ចាំអចលនវត្ថុ (១)

- ម្ចាស់សិទ្ធិលើការបញ្ចាំអចលនវត្ថុអាចប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលពីអចលនវត្ថុនោះ ។
- សោហ៊ុយគ្រប់គ្រងអចលនវត្ថុត្រូវបានរ៉ាប់រងដោយម្ចាស់ សិទ្ធិលើការបញ្ចាំអចលនវត្ថុ ។
- ការប្រាក់នៃសិទ្ធិលើបំណុលមិនអាចត្រូវបានទាមទារបាន ទេ លើកលែងមានកិច្ចសន្យាពិសេស ។

139

ការបញ្ចាំអចលនវត្ថុ (២)

- អំឡុងពេលដែលមានអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិលើការបញ្ចាំ អចលនវត្ថុមិនអាចលើសពី៥ឆ្នាំឡើយ ។ កិច្ចសន្យានេះ អាចត្រូវបានបន្តទៀត ដោយមិនឱ្យលើសពី៥ឆ្នាំ ។
- បញ្ញត្តិអំពីហិប៊ូតែកក៏ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាដែរ ចំពោះការបញ្ចាំអចលនវត្ថុ ។

140

ការបញ្ចាំសិទ្ធិ (១)

- “សិទ្ធិលើការបញ្ចាំអាចមានកម្មវត្ថុជាសិទ្ធិលើទ្រព្យ សម្បត្តិបាន ។” (ក្រម/ណី ២០០៧, ម. ៨៤០)
- ក្រមរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០០៧ មិនមានប្រើពាក្យប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិ ឬប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់អចលនវត្ថុទេ តែគេអាច ស្គាល់បានថា សិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិ ជា ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិ ឬ ប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់អចលនវត្ថុ ។

141

ការបញ្ចាំសិទ្ធិ (២)

- បញ្ញត្តិនៃការបញ្ចាំអចលនវត្ថុត្រូវយកមកអនុវត្តផងដែរចំពោះការបញ្ចាំសិទ្ធិ ។
- សិទ្ធិលើការបញ្ចាំសិទ្ធិលើបំណុលដែលមានកំណត់ឈ្មោះមិនអាចតាំងចំពោះកូនបំណុលទី៣ ឬតតិយជនផ្សេងទៀតបានឡើយ ។
- ម្ចាស់សិទ្ធិលើការបញ្ចាំមានសិទ្ធិលើការបញ្ចាំដោយប្រមូលសិទ្ធិលើបំណុល ។

142

ពិភាក្សា (២)

- តើអ្នកធ្លាប់ជួប ឬឮស្ថានភាពជាក់ស្តែងនៃកិច្ចសន្យាដាក់បញ្ចាំអចលនវត្ថុដែរឬទេ?

143

សូមអរគុណ
ឯកសារយោង

១-ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១ ។

២-ក្រមរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០០៧ ។

144

វិវាទទាក់ទងនឹងដីធ្លី (១)

អុទ្ធិដ្ឋា៖ នីតិវិធីសង្គ្រោះដីធ្លី
សាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត៖ បណ្ឌិត ហាប់ ផល្លី

145

មាតិកា

- ប្រវត្តិសង្ខេបនៃវិវាទដីធ្លី
- គោលការណ៍ទូទៅនៃការដោះស្រាយវិវាទដីធ្លី
- លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តពាក់ព័ន្ធនឹងវិវាទដីធ្លី
- បញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងវិវាទដីធ្លី

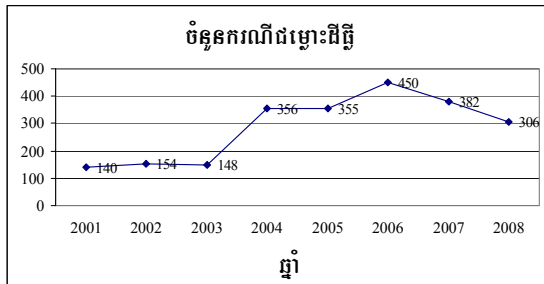
146

ប្រវត្តិសង្ខេបនៃវិវាទដីធ្លី (១)

- មុនពេលមានទីផ្សារដីធ្លី (មុនឆ្នាំ១៩៩៣) ទំនាស់ដីធ្លីនៅមានតិចតួច ។
- នៅពេលមានទីផ្សារដីធ្លី ការរំលោភដីធ្លីកើតមានឡើងជាហេតុធ្វើឱ្យមានទំនាស់ដីធ្លីកើនឡើង ។

147

ប្រតិទិនទ្វេប្រភេទវិទ្យាសាស្ត្រ (២)

ប្រភព៖ របាយការណ៍សិទ្ធិមនុស្សប្រចាំឆ្នាំអាជ្ញាធរកម្ពុជា ២០០១-២០០៨

ប្រតិទិនទ្វេប្រភេទវិទ្យាសាស្ត្រ (៣)

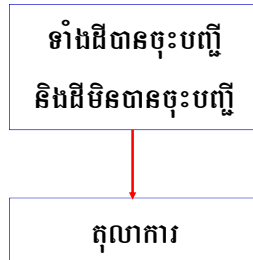
- គណៈកម្មការសុរិយោដី
- ២០០៣-២០០៦៖ ៣៧៦ករណី ដោះស្រាយបាន១០២២ករណី
- អាជ្ញាធរជាតិដោះស្រាយទំនាស់ដីធ្លី
- -២០០៦-២០០៨ = ៧៥៥ករណី ដោះស្រាយបាន៣៤ករណី
- -គិតត្រឹម២០ ធ្នូ ២០០៩ = ១២៧១ករណី
ដោះស្រាយបាន១៧០ករណី
- -គិតត្រឹម២០១០ = ១៤២១ ករណី ដោះស្រាយបាន២២៥ករណី^{៤៩}

ពិភាក្សា

- តើអ្នកធ្លាប់បានជួបប្រទះផ្ទាល់ខ្លួន ឬបានឃើញអ្នកមានវិវាទដីធ្លីដែរឬទេ?

គោលការណ៍ទូទៅនៃការដោះស្រាយវិវាទជំនួញ (១)

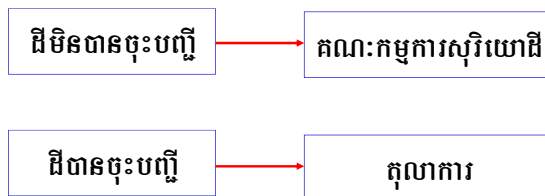
- មុនឆ្នាំ២០០៣

151

គោលការណ៍ទូទៅនៃការដោះស្រាយវិវាទជំនួញ (២)

- ចាប់ពីឆ្នាំ២០០៣

152

ពិភាក្សា២

- តើអ្នកយល់យ៉ាងណាចំពោះការបង្កើតគណៈកម្មការសុរិយោដី ដើម្បីដោះស្រាយទំនាស់ដីធ្លីមិនបានចុះបញ្ជី?

153

លិខិតបណ្ណាទតិយុត្តពាក់ព័ន្ធនឹងវិវាទ (១)

- លិខិតសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រីទី១ធ្វើជូនសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រីទី២, លេខ៩១៨ខុទ្ទ/៩៥, ១៦ មិថុនា ១៩៩៥
- លិខិតរបស់គណៈរដ្ឋមន្ត្រីស្តីពីករណីបញ្ជាទំនាស់កម្មសិទ្ធិដីធ្លីរវាងអាជ្ញាធរ និងប្រជាពលរដ្ឋ, លេខ១០៥២សជណ/សរ, ០៥ កក្កដា ១៩៩៥
- សេចក្តីសម្រេចស្តីពីការបង្កើតគណៈកម្មការដោះស្រាយបាតុភាពបញ្ហាដីធ្លី នៅតាមបណ្តាខេត្ត-ក្រុងទូទាំងប្រទេស, លេខ៤៧សសរ, ១០ មិថុនា ១៩៩៩

154

លិខិតបណ្ណាទតិយុត្តពាក់ព័ន្ធនឹងវិវាទ (២)

- អនុក្រឹត្យស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈកម្មការសុរិយោដី, លេខ៤៧អនក្រ/បក, ៣១ ឧសភា ២០០២
- ប្រកាសស្តីពីគោលការណ៍ណែនាំ និងនីតិវិធីរបស់គណៈកម្មការសុរិយោដី, លេខ១១២ដនស/ប្រក, ២១ សីហា ២០០២
- ប្រកាសអនុរក្សស្តីពីការកំណត់ភារកិច្ចរបស់តុលាការ និងគណៈកម្មការសុរិយោដីពាក់ព័ន្ធនឹង រឿងវិវាទដីធ្លី, លេខ០២ប្រកន/០៣, ២៦ វិច្ឆិកា ២០០៣

155

លិខិតបណ្ណាទតិយុត្តពាក់ព័ន្ធនឹងវិវាទ (៣)

- ព្រះរាជក្រឹត្យស្តីពីការបង្កើតអាជ្ញាធរជាតិដោះស្រាយទំនាស់ដីធ្លី, នស/រកត/០២០៦/០៩៧, ២៦ កុម្ភៈ ២០០៦
- អនុក្រឹត្យស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅរបស់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន នៃអាជ្ញាធរជាតិដោះស្រាយទំនាស់ដីធ្លី, លេខ៦៥អនក្រ/បក, ១៤ កក្កដា ២០០៦

156

ពិភាក្សា

- តើអ្នកយល់យ៉ាងណាចំពោះលិខិតរបស់សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រីទី១ធ្វើជូនសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រីទី២?
- តើអ្នកយល់យ៉ាងណាចំពោះការបង្កើតអាជ្ញាធរជាតិដោះស្រាយទំនាស់ដីធ្លី?

157

បញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងវិវាទដីធ្លី (១)

- ម្ចាស់ដី ឬអ្នកកាន់កាប់ដី
 - ការទុកដីចោលទំនេរ
 - ការមិនបានចុះបញ្ជីដីធ្លី
 - ចំណេះដឹងនៅទាបអំពីសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកកាន់កាប់ដី

158

បញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងវិវាទដីធ្លី (២)

- អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច
 - ភាពខ្វះចន្លោះនៃការគ្រប់គ្រងដីធ្លី
 - កង្វះខាតបុគ្គលិកជំនាញ
 - កង្វះខាតការិយាល័យ
 - សមត្ថភាពនៅមានកម្រិត
 - ភាពមិនទូលំទូលាយនៃការផ្សព្វផ្សាយច្បាប់

159

បញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងវិវាទដីធ្លី (៣)

- តុលាការ
 - កង្វះឯករាជ្យភាព
 - សមត្ថភាពយល់ដឹងអំពីច្បាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងដីធ្លី
 - ការស៊ើបអង្កេត

160

ពិភាក្សា

- តើមានបញ្ហាផ្សេងទៀតដែរឬទេ ដែលអ្នកគិតថាជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងវិវាទដីធ្លី?

161

សូមអរគុណ ឯកសារយោង

១-ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១។

២-សភាចរស្តីពីកម្មសិទ្ធិស្របច្បាប់របស់ប្រជាពលរដ្ឋបច្ចុប្បន្ន និងកម្មសិទ្ធិសាធារណៈ សភាចរ០១សវ. ០៣ កក្កដា ១៩៩៣ ។

៣-លិខិតរបស់នាយកដ្ឋានសុរិយោដីអំពីសភាពការណ៍ស្តីពីបញ្ហាដីធ្លី. លេខ១៦៦សដ. ១៦ សីហា ១៩៩៣ ។

៤-ប៊ិន ឈិន. របាយការណ៍ស្តីពីសកម្មភាព និងលទ្ធផលការងាររបស់អាជ្ញាធរជាតិ ដោះស្រាយទំនាស់ដីធ្លីប្រចាំឆ្នាំ២០០៩ និង២០១០។

162

វិវាទទាក់ទងនឹងដីធ្លី (២)

អុខូច្នាំ៖ នីតិវិធីសង្គ្រោះស្តីពីដីធ្លី
សាស្ត្រាចារ្យប្រចាំខ្មែរ៖ បណ្ឌិត ហាប់ ផល្លី

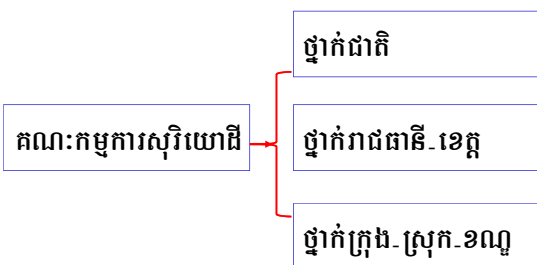
163

មាតិកា

- ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធនឹងការដោះស្រាយវិវាទដីធ្លី
- កង្វល់អំពីអាជ្ញាធរជាតិដោះស្រាយទំនាស់ដីធ្លី
- ករណីសិក្សា
- សន្និដ្ឋាន
- អនុសាសន៍

164

ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធនឹងការដោះស្រាយវិវាទដីធ្លី (១)

165

ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធនឹងការដោះស្រាយវិវាទជំនួញ (២)

- សមាសភាពគណៈកម្មការសុរិយោដី (អនុ. ៤៧អនក្រ/បក-២០០២)
- គណៈកម្មការសុរិយោដីថ្នាក់ក្រុង-ស្រុក-ខណ្ឌ (ម. ៥)
- គណៈកម្មការសុរិយោដីថ្នាក់រាជធានី-ខេត្ត (ម. ១២)
- គណៈកម្មការសុរិយោដីថ្នាក់ជាតិ (ម. ១៧)

166

ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធនឹងការដោះស្រាយវិវាទជំនួញ (៣)

- គណៈកម្មការសុរិយោដីថ្នាក់ក្រុង-ស្រុក-ខណ្ឌ
 - ត្រាន់ស្តែសម្រុះសម្រួល លើកលែងចែងក្នុងមាត្រា១០
 - មិនមានការបិទផ្លូវតវ៉ាទេ
- គណៈកម្មការសុរិយោដីថ្នាក់រាជធានី-ខេត្ត
 - សម្រុះសម្រួល និងបញ្ចប់វិវាទករណីភាគីវាទព្រមព្រៀង
 - មិនមានសិទ្ធិចេញសេចក្តីសម្រេចលើករណីវាទ

167

ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធនឹងការដោះស្រាយវិវាទជំនួញ (៤)

- គណៈកម្មការសុរិយោដីថ្នាក់ជាតិ
 - មានយុត្តាធិការពេញលេញក្នុងការទទួលស្គាល់ភាគីឬកម្មសិទ្ធិករស្របច្បាប់ ។
 - បិទផ្លូវតវ៉ាក្រោយពីចេញសេចក្តីសម្រេចរយៈពេល ៣០ ថ្ងៃ

168

ពិភាក្សា (១)

- ពិចារណាមាត្រា២៣នៃអនុ.៤៧អនក្រ/បក-២០០២
- “ភាគីវិវាទមានសិទ្ធិស្នើឱ្យមានការពិនិត្យឡើងវិញផ្នែកច្បាប់លើការសម្រេចរបស់គណៈកម្មការសុរិយោដីថ្នាក់ជាតិដោយប្តឹងទៅតុលាការក្នុងរយៈពេល៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃចាប់ពីថ្ងៃទទួលបានសេចក្តីសម្រេច ។”

169

ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធនឹងការដោះស្រាយវិវាទដីធ្លី (៦)

- តុលាការ
 - ដោះស្រាយវិវាទដីធ្លីដែលបានចុះបញ្ជីរួច
 - ដោះស្រាយវិវាទដីធ្លីដែលប្តឹងបន្តពីគណៈកម្មការសុរិយោដីថ្នាក់ជាតិ

170

ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធនឹងការដោះស្រាយវិវាទដីធ្លី (៧)

- អាជ្ញាធរជាតិដោះស្រាយទំនាស់ដីធ្លី (ចាប់ពីខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៦)
 - ទទួលសំណុំរឿងទំនាស់ដីធ្លីដែលហួសពីសមត្ថកិច្ចគណៈកម្មការសុរិយោដីថ្នាក់ជាតិ និងទទួលពាក្យបណ្តឹងពីគ្រប់មជ្ឈដ្ឋានពាក់ព័ន្ធទំនាស់ដីធ្លី
 - អប់រំ និងផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ពាក់ព័ន្ធ

171

ពិភាក្សា២

- តើអ្នកយល់យ៉ាងណាចំពោះការបង្កើតអាជ្ញាធរជាតិដោះស្រាយទំនាស់ដីធ្លី?

172

កង្វល់អំពីអាជ្ញាធរជាតិដោះស្រាយវិវាទដីធ្លី

- លិខិតរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី ធ្វើជូនឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី និងជាប្រធានអាជ្ញាធរជាតិដោះស្រាយទំនាស់ដីធ្លី ចុះថ្ងៃទី០១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៦

173

ករណីសិក្សា

- សាលដីការបស់តុលាការកំពូលលេខ២៣១ ចុះថ្ងៃទី០៨ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៦
- សេចក្តីជូនដំណឹងរបស់ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រីលេខ៥៨៨សជណ ចុះថ្ងៃទី០៣ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៧
- សេចក្តីជូនដំណឹងរបស់ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រីបានលុបសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការកំពូល ។

174

ពិភាក្សា

- តើអ្នកយល់យ៉ាងណាចំពោះលិខិតរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រីខាងលើ?
- តើអ្នកយល់យ៉ាងណាចំពោះករណីសិក្សាខាងលើ?

175

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន (១)

- ទំនាស់ដីធ្លីនៅតែជាបញ្ហានៅឡើយ នៅក្នុងសង្គមជាតិខ្មែរ នាពេលបច្ចុប្បន្ន ។
- ភាពយឺតយ៉ាវនៃការផ្តល់សិទ្ធិកម្មសិទ្ធិ ឬសិទ្ធិភាគៈស្របច្បាប់ ជាមូលហេតុម្យ៉ាងមួយដែលនាំឱ្យមានវិវាទដីធ្លី ។

176

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន (២)

- ការបង្កើតអាជ្ញាធរជាតិដោះស្រាយវិវាទដីធ្លីបានឆ្លុះបញ្ចាំងថា រដ្ឋាភិបាលមិនបានខិតខំប្រឹងប្រែងពង្រឹងស្ថាប័នដែលមានរួចហើយ ដូចជាគណៈកម្មការសុរិយោដី និងតុលាការទេ និងបានជះឥទ្ធិពលដល់ការបែងចែកអំណាចរបស់រដ្ឋ ។

177

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន (៣)

- ការមិនបានចាត់វិធានការទប់ស្កាត់ការទុកដីនៅទំនេរ ក៏ជាប្រភពមួយនៃវិវាទដីធ្លី។
- កង្វះសមត្ថភាពចំណេះដឹងផ្នែកច្បាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងដីធ្លីរបស់អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចបានធ្វើឱ្យការដោះស្រាយដីធ្លីមិនមានប្រសិទ្ធភាព និងធ្វើឱ្យពលរដ្ឋអស់ជំនឿ។

178

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន (៤)

- ការពង្រឹងគណៈកម្មការសុរិយោដីគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់ជាវិធីមួយគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់ដីធ្លីមិនបានចុះបញ្ជី។
- ការបំប៉នចំណេះដឹងផ្នែកច្បាប់ដីធ្លីបន្ថែមដល់ចៅក្រមជាមធ្យោបាយមួយងាយស្រួលដល់ការពង្រឹងស្ថាប័នតុលាការឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការដោះស្រាយវិវាទដីធ្លី។

179

អនុសាសន៍ (១)

- រដ្ឋាភិបាលគួរផ្តល់ការទទួលខុសត្រូវបន្ថែមទៀតដល់គណៈកម្មការសុរិយោដីថ្នាក់មូលដ្ឋាន ដូចជាថ្នាក់ក្រុង-ស្រុក-ខណ្ឌ និងថ្នាក់រាជធានី-ខេត្ត ដើម្បីឱ្យស្ថាប័ននេះអាចមានដំណើរការប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។
- រដ្ឋាភិបាលគួរជំរុញការចុះបញ្ជីដីឱ្យបានឆាប់រហ័ស។

180

អនុសាសន៍ (២)

- រដ្ឋាភិបាលគួរបញ្ឈប់អាជ្ញាធរជាតិដោះស្រាយវិវាទដីធ្លី ដើម្បីកុំឱ្យមានការប៉ះពាល់ដល់ការបែងចែកអំណាចរដ្ឋ។
- រដ្ឋាភិបាលគួរជំរុញការបំប៉នចំណេះដឹងផ្នែកច្បាប់ដីធ្លី ដល់អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចពាក់ព័ន្ធទាំងអស់។

181

ពិភាក្សា (៤)

- តើអ្នកមានអនុសាសន៍ផ្សេងទៀតទេ ក្នុងការចូលរួមឱ្យការដោះស្រាយវិវាទដីធ្លីមានប្រសិទ្ធភាព?

182

ស្វែងរកអ្នកដទៃ ឯកសារយោង

១-ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១។

២-អនុក្រឹត្យស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈកម្មការសុរិយោដី, លេខ៤៧អនក្រ/បក, ៣១ ឧសភា ២០០២។

៣-ប្រកាសអនុក្រឹត្យស្តីពីការកំណត់ភារកិច្ចរបស់តុលាការ និងគណៈកម្មការសុរិយោដីពាក់ព័ន្ធនឹងរឿងវិវាទដីធ្លី, លេខ០២ ប្រកន/០៣, ២៦ វិច្ឆិកា ២០០៣។

៤-ព្រះរាជក្រឹត្យស្តីពីការបង្កើតអាជ្ញាធរជាតិដោះស្រាយទំនាស់ដីធ្លី, នស.រកត.០២០៦.០៩៧, ២៦ កុម្ភៈ ២០០៦។

183

សម្បទានដ៏សង្គមកិច្ច (១)

អុទ្ទិស្ទៈ វិទ្យាសាស្ត្រសង្គម
 សាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត បណ្ឌិត ហាង ផល្លី

184

មាតិកា

- គោលបំណងនៃសម្បទានដ៏សង្គមកិច្ច
- ដីដែលជាកម្មវត្ថុនៃសម្បទានដ៏សង្គមកិច្ច
- កម្មវិធីបែងចែកដីធ្លីតាមរយៈសម្បទានដ៏សង្គមកិច្ច
- ទិដ្ឋភាពជាក់ស្តែង
- បញ្ហាប្រឈម

185

គោលបំណងនៃសម្បទានដ៏សង្គមកិច្ច (១)

បែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋប្រកបដោយសមធម៌ដល់ពលរដ្ឋក្រីក្រ

- គ្រួសារក្រីក្រដែលគ្មានផ្ទះសំបែងសម្រាប់សង់នៅឡើយ
- គ្រួសារក្រីក្រសម្រាប់ធ្វើកសិកម្មជាលក្ខណៈគ្រួសារ
- គ្រួសារដែលត្រូវផ្លាស់ប្តូរទីនៅដោយសារការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសាធារណៈ
- គ្រួសារដែលរងគ្រោះដោយគ្រោះធម្មជាតិ
- គ្រួសារមាតុភូមិទីវត្ត
- យោធនវិសាមភាព និងគ្រួសារយុទ្ធជនពិការ ។

186

គោលបំណងនៃសម្បទានដីសង្គមកិច្ច (២)

អភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចជាតិ

- ជួយសម្រួលដល់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច
- ជួយសម្រួលដល់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច ដោយផ្តល់ដីឡូត៍ដល់កម្មករចម្ការធំៗសម្រាប់សង់លំនៅឋាន ឬសម្រាប់ធ្វើកសិកម្មជាលក្ខណៈគ្រួសារ
- អភិវឌ្ឍតំបន់ដែលពុំទាន់ត្រូវបានអភិវឌ្ឍសមស្រប

(មាត្រា៣នៃអនុក្រឹត្យស្តីពីសម្បទានដីសង្គមកិច្ច, លេខ១៩អនក្រ/បក.១៩ មីនា ២០០៣)

187

ដីជាកម្មវត្ថុនៃសម្បទានដីសង្គមកិច្ច

ដីកាជនរបស់រដ្ឋ ឬរបស់នីតិបុគ្គលសាធារណៈ (ចក. ម. ១៧)

ស្របតាមបញ្ញត្តិនៃការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិ

188

កម្មវិធីបែងចែកដីសាមញ្ញសម្រាប់សម្បទានដីសង្គមកិច្ច (១)

កម្មវិធីសម្បទានដីសង្គមកិច្ចថ្នាក់មូលដ្ឋាន

ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ.សង្កាត់ ក្រុមការងារថ្នាក់ស្រុក-ខណ្ឌ គណៈកម្មាធិការប្រើប្រាស់ និងបែងចែកដីថ្នាក់ខេត្ត-ក្រុង

ជូនដំណឹងពីការយល់ព្រម

គណៈកម្មាធិការសម្បទានដីសង្គមកិច្ចថ្នាក់ជាតិ

កែសម្រួល ឬលុបចោល

បើមានការខ្វះចន្លោះ (៦០ថ្ងៃ)

189

កម្មវិធីបែងចែកដីសម្បទានដីសង្គមកិច្ច (២)

កម្មវិធីសម្បទានដីសង្គមកិច្ចថ្នាក់ជាតិ

ក្រសួង ឬស្ថាប័នត្រឹមសំណើ

គណៈកម្មាធិការសម្បទានដី
សង្គមកិច្ចថ្នាក់ជាតិ

យល់ព្រម
ឬកែសម្រួល

190

កម្មវិធីបែងចែកដីសម្បទានដីសង្គមកិច្ច (៣)

ការកិច្ចប្រជុំរវាងអ្នកទទួលដីសម្បទានសង្គមកិច្ច

-ដីលំនៅឋាន → សង់ជម្រកក្នុងរយៈពេល៣ខែចាប់ពីពេលបានទទួលដី និងរស់នៅ
ពិតប្រាកដលើសពី៦ខែ/ឆ្នាំ។

១.២០០ម^២ ឬ៣.៦០០ម^២ នៅតំបន់មានលទ្ធភាព

-ដីកសិកម្ម → ធ្វើកសិកម្មជាក់ស្តែងក្នុងរយៈពេល១២ខែ បន្ទាប់ពីពេលបានទទួលដី

២ហិកតា ឬ៥ហិកតា នៅតំបន់មានលទ្ធភាព

191

ពិភាក្សា១

១ តើការមិនបានកំណត់ទំហំដីអប្បបរមា សម្រាប់គោលដៅសម្បទាន
ដីសង្គមកិច្ច មានផលប៉ះពាល់ដូចម្តេចខ្លះ?

២ តើអ្នកបានជួប ឬឮដូចម្តេចខ្លះពីការលំបាកជាមធ្យមរបស់អ្នកដែល
ត្រូវផ្លាស់ប្តូរលំនៅដោយការអភិវឌ្ឍ?

192

ទិដ្ឋភាពជាក់ស្តែង (១)

សម្បទានដីសង្គមកិច្ចច្រើនតែអនុវត្តទៅលើការរុះរើលំនៅឋានថ្មី

- តម្រូវការអភិវឌ្ឍរបស់ក្រុមហ៊ុនឯកជន

- ក្រុមហ៊ុនស៊ូកាកូ (SHUKAKU Company) បឹងកក់
- ក្រុមហ៊ុនស៊ីនអិនជី (7NG Construction Co. Ltd.) ជីក្រហម

ជីក្រហម

បឹងកក់

193

ទិដ្ឋភាពជាក់ស្តែង (២)

សម្បទានដីសង្គមកិច្ចច្រើនតែអនុវត្តទៅលើការរុះរើលំនៅឋានថ្មី

- តម្រូវការអភិវឌ្ឍផ្លូវ ស្ពាន...

ផ្លូវហ្សាណូយ

ស្ពានព្រែកក្តាម

194

ទិដ្ឋភាពជាក់ស្តែង (៣)

សម្បទានដីសង្គមកិច្ចច្រើនតែអនុវត្តទៅលើការរុះរើលំនៅឋានថ្មី

- ក្រោយការតាំងលំនៅថ្មី

ភូមិអណ្តូង

ដំណាក់ត្រយឹង

195

ទិដ្ឋភាពជាក់ស្តែង (៤)

ការគ្រប់គ្រងបញ្ជីឈ្មោះអ្នករស់នៅសំណង់មិនទាន់រៀបរយ

សំបុកចាប ឆ្នាំ១៩៩២ ៖ ៣៨៦គ្រួសារ

២៩ ឧសភា ២០០៦ ៖ ១៣៥២គ្រួសារ

៦ មិថុនា ២០០៨ ៖ ៣១៦៣គ្រួសារ

ជីក្រហម បញ្ជីឈ្មោះដែលទទួលស្គាល់ដោយអភិបាលខណ្ឌចំការមន

ចំនួនគ្រួសារក្នុងបញ្ជី ៖ ២៨៩គ្រួសារ

ចំនួនគ្រួសារដែលមានឈ្មោះដូចគ្នា ៖ ៤៨គ្រួសារ

196

ពិភាក្សា២

តើអ្នកបានជួបស្ថានភាពជាក់ស្តែងផ្សេងទៀតដែរឬទេ
ចំពោះការតាំងលំនៅឱ្យរស់អ្នករស់នៅតំបន់មិនទាន់
រៀបរយ?

197

បញ្ហាប្រឈម (១)

ជីវភាពនៅមានកម្រិតទាបរបស់អ្នកទទួលបានសិទ្ធិសម្បទានសង្គមកិច្ច

-ឱកាសការងារមានកម្រិត

-ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនៅខ្វះខាត

ការចាកចេញ ឬបោះបង់ពីលំនៅឱ្យរស់អ្នកទទួលបានសិទ្ធិសម្បទាន

-ឆ្ងាយពីកន្លែងធ្វើការងារ

-ស្វែងរកការងារ

-ធ្វើឱ្យមានការចំណាយកាន់តែច្រើនទៅលើការធ្វើដំណើរ

198

បញ្ហាប្រឈម (២)

ការបោះបង់ការសិក្សារបស់កូនចៅអ្នកទទួលដីសម្បទានសង្គមកិច្ច

- ងាយស្រួលក្នុងការទាក់ទាញឱ្យប្រព្រឹត្តអំពើមិនល្អ
- មិនអាចជួយលើកស្ទួយជីវភាពគ្រួសាររបស់ខ្លួនបាននៅពេលអនាគត
- បន្ទុកសង្គមកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរ

ការលក់ដីដែលទើបតែទទួលបានពីសម្បទានសង្គមកិច្ច

- ការគ្រប់គ្រងដីនៅតំបន់នោះមានការខ្វះចន្លោះច្រើន
- បង្កឱ្យមានជនគ្មានលំនៅឋានបន្តទៀត

199

ពិភាក្សា

តើអ្នកបានឃើញបញ្ហាប្រឈមអ្វីខ្លះទៀតទេ ក្រៅពី
ការលើកឡើងខាងលើនេះ?

200

សូមអាន

ឯកសារយោង

១-ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១ ។

២-អនុក្រឹត្យស្តីពីការគ្រប់គ្រងដីរដ្ឋ, លេខ១១៨អនក្រ/បក, ០៧ តុលា ២០០៥ ។

៣-អនុក្រឹត្យស្តីពីសម្បទានដីសង្គមកិច្ច, លេខ១៩អនក្រ/បក, ១៩ មីនា ២០០៣ ។

៤-ហាប់ ផល្លី, 2010. The Implementation of Cambodia's Laws on Land Tenure [ការអនុវត្តច្បាប់ខ្មែរទៅលើការកាន់កាប់ដីធ្លី]. និក្ខេបបទបណ្ឌិត, សាកលវិទ្យាល័យណាហ្គាយ៉ា (Nagoya University) ។

៥-ហាប់ ផល្លី, 2007. The Implementation of Cambodia's Laws on Land Tenure: Squatters on Private Land [ការអនុវត្តច្បាប់ខ្មែរទៅលើការកាន់កាប់ដីធ្លីអ្នករស់នៅសំណង់បណ្តោះអាសន្នលើដីឯកជន]. និក្ខេបបទបណ្ឌិត, សាកលវិទ្យាល័យណាហ្គាយ៉ា (Nagoya University) ។

201

សម្បទានដ៏សង្គមកិច្ច (២)

មុខវិជ្ជា: វិទ្យាសាស្ត្រសង្គម

សាស្ត្រាចារ្យបង្រៀន: បណ្ឌិត ហាម ឌីណា

202

មាតិកា

- ទិដ្ឋភាពគតិយុត្តនៃការបែងចែកដីសម្បទានសង្គមកិច្ច
- ការអនុវត្តជាក់ស្តែងនៃសម្បទានដីសង្គមកិច្ច
- សេចក្តីសន្និដ្ឋាន
- អនុសាសន៍

203

ទិដ្ឋភាពគតិយុត្តនៃការបែងចែកដីសម្បទានសង្គមកិច្ច (១)

- គ្មានច្បាប់ណាបានកំណត់ពីការបែងចែកដីសម្បទានសង្គមកិច្ច
ទេ រហូតដល់ថ្ងៃទី៣០ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០១ ។
- អនុក្រឹត្យស្តីពីសម្បទានដីសង្គមកិច្ចអាចត្រូវបានអនុវត្តនៅ
តាមតំបន់ជ្រើសរើសតែប៉ុណ្ណោះ ។

(ប្រកាសស្តីពីគោលការណ៍ណែនាំអនុវត្តអនុក្រឹត្យស្តីពីសម្បទានដីសង្គមកិច្ច,
លេខ២០០ដនស/ប្រក.១៩/វិទ្យា ២០០៣, ប្រការ៣៩)

204

ទិដ្ឋភាពគតិយុត្តនៃការបែងចែកដីសម្បទានសង្គមកិច្ច (២)

- កម្មវិធីសម្បទានដីសង្គមកិច្ចអាចអនុវត្តបាន លុះត្រាតែមាន កញ្ចប់ថវិកាដាច់ដោយឡែក ។ (អនុ. ១៩-២០០៣, ម. ៣០)
- ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ជាអ្នកកំណត់ តំបន់ជ្រើសរើសកម្មវិធីសម្បទានដីសង្គមកិច្ច ។

(ប្រកាសស្តីពីគោលការណ៍ណែនាំអនុវត្តកម្មវិធីសម្បទានដីសង្គមកិច្ច, លេខ២០០៨នស/ប្រក.១៩វិច្ឆិកា ២០០៣, ប្រការ៣៩)

205

ទិដ្ឋភាពគតិយុត្តនៃការបែងចែកដីសម្បទានសង្គមកិច្ច (៣)

- អាជ្ញាធរឃុំ-សង្កាត់មានដំណើរការទៅបានលុះត្រាតែកម្មវិធី សម្បទានដីសង្គមកិច្ចត្រូវបានកំណត់នៅឃុំ-សង្កាត់នោះដែរ ។
- មិនមានតម្រូវការណាមួយដល់អាជ្ញាធរមូលដ្ឋានក្នុងការត្រៀម លក្ខណៈជាស្រេចដើម្បីអនុវត្តកម្មវិធីសម្បទានដីសង្គមកិច្ច ។
- សេវាកម្មដល់កសិករសម្បទានដីសង្គមកិច្ច ២០០៦ ។
- លក្ខណវិនិច្ឆ័យខាងហិរញ្ញវត្ថុរបស់អ្នកសុំដីសម្បទានសង្គមកិច្ច ២០០៧ ។

206

ពិភាក្សា១

- តើអនុក្រឹត្យស្តីពីសម្បទានដីសង្គមកិច្ចបានជួយអ្វីខ្លះ ដល់ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ?
- តើអ្នកគិតថាគួរមានបញ្ហាគតិយុត្តផ្សេងទៀតទេ ដើម្បី អនុវត្តសម្បទានដីសង្គមកិច្ចឱ្យបានជោគជ័យ ។

207

ការអនុវត្តជាក់ស្តែងនៃសម្បទានដ៏សន្តិវេទនា (១)

- សម្បទានដ៏សង្គមកិច្ចច្រើនតែអនុវត្តចំពោះការតាំង
លំនៅឋានថ្មី ។
- ឧ. - ភូមិសំបុកចាប
- ភូមិដីក្រហម
- បឹងកក់

208

ការអនុវត្តជាក់ស្តែងនៃសម្បទានដ៏សន្តិវេទនា (២)

- គណៈកម្មាធិការសម្បទានដ៏សង្គមកិច្ចថ្នាក់ជាតិមិនទាន់មាន
ដំណើរការយ៉ាងខ្លាំងទេ ។
- សម្បទានដ៏សង្គមកិច្ចច្រើនតែត្រូវបានផ្ដើមដោយស្ថាប័ន
ពាក់ព័ន្ធផ្សេងពីក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ ។
- ឧ. - អនុ.៩៣-២០០៨, អនុ.១២០-២០០៨, អនុ.១៧២-២០០៨

209

ពិភាក្សា២

តើអ្នកយល់យ៉ាងណា ចំពោះការប្រគល់ឱ្យស្ថាប័ន
ផ្សេងៗឱ្យទទួលបន្ទុកក្នុងការបែងចែកដីសម្បទាន
សង្គមកិច្ច?

210

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន (១)

- ការគ្រប់គ្រងដីរដ្ឋនៅមិនទាន់មានប្រសិទ្ធភាព ។
- គ្រួសារក្រីក្រ ជាពិសេសគ្រួសារគ្មានដីនៅមានច្រើនក្នុងសង្គមជាតិខ្មែរ ។
- ការបែងចែកដីធ្លីតាមរយៈសម្បទានដីសង្គមកិច្ចនៅមានភាពយឺតយ៉ាវ និងមិនទាន់ឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការអភិវឌ្ឍន៍ជាក់ស្តែង ។

211

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន (២)

- ការបែងចែកដីតាមរយៈសម្បទានដីសង្គមកិច្ចច្រើនមិនបានអនុវត្តទៅតាមគោលការណ៍ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តពាក់ព័ន្ធនៅឡើយ ។
- បញ្ហាថវិកាជាឧបសគ្គមួយដ៏ធំដល់កម្មវិធីសម្បទានដីសង្គមកិច្ច ។

212

ពិភាក្សា

- តាមយោបល់របស់អ្នក តើធ្វើយ៉ាងដូចម្តេចដើម្បីបានជោគជ័យក្នុងការអនុវត្តគោលនយោបាយសម្បទានដីសង្គមកិច្ច?

213

អនុសាសន៍ (១)

- គួរបង្កើតយន្តការត្រួតពិនិត្យការទទួលខុសត្រូវរបស់អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចដែលទទួលខុសត្រូវក្នុងការបែងចែកដីសម្បទានសង្គមកិច្ច ដើម្បីទប់ស្កាត់សកម្មភាពអសកម្មផ្សេងៗដែលអាចកើតមាន ។
- គួរប្រើប័ណ្ណសម្ភាសម្តងម្កាលជាមុនសិន
 - ផ្លូវ ទឹក ភ្លើង សាលារៀន មន្ទីរពេទ្យ ឬមណ្ឌលសុខភាព ផ្សារ

214

អនុសាសន៍ (២)

- គួរផ្តល់ការបំប៉នផ្នែកជំនាញវិជ្ជាជីវៈ
 - ជំនាញកសិកម្ម
 - ជំនាញផ្នែកបច្ចេកវិទ្យាផ្សេងៗ
- គួរបង្កើតការងារឱ្យបានច្រើន
 - ជំរុញការវិនិយោគនៅជិតតំបន់ដែលមានការតាំងលំនៅឋានថ្មី

215

អនុសាសន៍ (៣)

- គួរផ្តល់ប្រាក់កម្ចីដែលមានការប្រាក់ទាប
 - ត្រួតពិនិត្យប្រវត្តិរបស់គ្រួសារដែលត្រូវខ្ចីប្រាក់ឱ្យមានភាពច្បាស់លាស់
 - គ្រប់គ្រងគោលនយោបាយផ្តល់ប្រាក់កម្ចីឱ្យមានភាពត្រឹមត្រូវ
 - ជំរុញឱ្យមានទីផ្សារលើផលិតផលដែលផលិតបាន
- គួរជំរុញឱ្យកូនចៅបានចូលរៀនគ្រប់ៗគ្នា
 - គោលនយោបាយផ្តល់ប្រាក់កម្ចីគួរភ្ជាប់ជាមួយកាតព្វកិច្ចបញ្ជូនកូនចៅទៅសាលារៀន
 - អត្រាការសិក្សាគួរត្រូវគ្រប់គ្រងឱ្យបានច្បាស់លាស់

216

អនុសាសន៍ (៤)

- ចំពោះគ្រួសារដែលត្រូវផ្លាស់ប្តូរលំនៅដោយការអភិវឌ្ឍ
 - គួរសិក្សាពីទិន្នន័យពិតប្រាកដរបស់គ្រួសារត្រូវផ្លាស់លំនៅ
 - គួរស្រាវជ្រាវពីជំនាញ និងលទ្ធភាពដែលគ្រួសារនីមួយៗមាន
 - គួរបំប៉នជំនាញបន្ថែម៖
 - + ជាងកាត់សក់ ជាងអ៊ុតសក់
 - + ជាងឈើ ជាងភ្លើង
 - + ជាងគំនូរ
 - + ជាងដេរ

217

ពិភាក្សា

- នៅក្នុងអនុសាសន៍ខាងលើនេះ តើអ្វីទៅដែលអ្នកគិតថា មិនអាចអនុវត្តបាន?

218

សូមអានបន្ថែម

ឯកសារយោង

១-ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១ ។

២-អនុក្រឹត្យស្តីពីការគ្រប់គ្រងដីរដ្ឋ, លេខ១១៨អនក្រ/បក, ០៧ តុលា ២០០៥ ។

៣-អនុក្រឹត្យស្តីពីសម្បទានដីសង្គមកិច្ច, លេខ១៩អនក្រ/បក, ១៩ មីនា ២០០៣ ។

៤-ហាប់ ផល្លី, 2010. The Implementation of Cambodia's Laws on Land Tenure [ការអនុវត្តច្បាប់ខ្មែរទៅលើការកាន់កាប់ដីធ្លី]. និក្ខេបបទបណ្ឌិត, សាកលវិទ្យាល័យណាហ្គាយ៉ា (Nagoya University) ។

៥-ហាប់ ផល្លី, 2007. The Implementation of Cambodia's Laws on Land Tenure: Squatters on Private Land [ការអនុវត្តច្បាប់ខ្មែរទៅលើការកាន់កាប់ដីធ្លីអ្នករស់នៅសំណង់បណ្តោះអាសន្នលើដីឯកជន]. និក្ខេបបទបណ្ឌិត, សាកលវិទ្យាល័យណាហ្គាយ៉ា (Nagoya University) ។

219

ការយកពន្លឺថ្នាំ

អុចថ្នាំ៖ នីតិវិធីស្រាវជ្រាវ
សាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត៖ បណ្ឌិត ហាប់ ផល្លី

220

មាតិកា

- ប្រវត្តិសង្ខេបនៃការយកពន្លឺថ្នាំ
- លិខិតបទដ្ឋានទាក់ទងនឹងការយកពន្លឺថ្នាំ
- ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១
- ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុឆ្នាំ២០១០

221

ប្រវត្តិសង្ខេបនៃការយកពន្លឺថ្នាំ (១)

- ក្រោយថ្ងៃ មករា ១៩៧៩ រដ្ឋាភិបាលបានអនុវត្តគោលនយោបាយក្រុមសាមគ្គីបង្កបង្កើនផល ដូច្នេះមិនមានការយកពន្ធដារលើដីធ្លីទេ ។
- ប្រជាពលរដ្ឋផ្តល់នូវវិភាគទានស្នេហាជាតិ (ជាស្រូវ ជាគ្រាប់ធញ្ញជាតិ) ជូនរដ្ឋ ។

222

ប្រវត្តិសង្ខេបនៃការយកពន្ធលើដី (២)

- គណបក្សប្រជាជនបដិវត្តកម្ពុជាសម្រេចលុបចោលនូវវិភាគទានស្នេហាជាតិតាមរយៈលិខិតលេខ០៥៧៨/ឧបបចុះថ្ងៃទី២៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៩១ ជាថ្នូរមកវិញរដ្ឋាភិបាលបានបង្កើតច្បាប់ពន្ធដារ ។
- ទោះជាយ៉ាងណា ពន្ធលើតម្លៃដីមិនត្រូវបានអនុវត្តទេ ។

223

ប្រវត្តិសង្ខេបនៃការយកពន្ធលើដី (៣)

- រដ្ឋាភិបាលបានយកពន្ធលើដីមិនបានប្រើប្រាស់តែប៉ុណ្ណោះចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៩៥ ។ ប៉ុន្តែ លទ្ធផលបានទទួលតិចតួចណាស់ ។

$$- \text{ឆ្នាំ} ២០០៧ = ១១,៩៨ \text{ ពាន់រៀល}$$

$$- \text{ឆ្នាំ} ២០០៨ = ១១,៣៨ \text{ ពាន់រៀល}$$
- ចាប់ពីឆ្នាំ២០១០ រដ្ឋាភិបាលគិតគូរពីការយកពន្ធលើតម្លៃដី ។

224

ពិភាក្សា (១)

- តើអ្នកយល់យ៉ាងណា ចំពោះការមិនបានយកពន្ធលើដីនៅប្រទេសកម្ពុជាកន្លងមក?

225

លិខិតបទដ្ឋានទាក់ទងនឹងការយកពន្ធដីដ្ឋី (១)

- ១៥ កុម្មុ៎ះ ១៩៩១ ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតពន្ធប្រថាប់ត្រា
 - ការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិទាក់ទងតាមរូបភាពទិញលក់ផ្ទះ
និងដីសង់លំនៅឋាន ៦% ។
- ២១ កញ្ញា ១៩៩១ អនុក្រឹត្យស្តីពីការប្រមូលពន្ធប្រថាប់ត្រា
ត្រូវបង់ពន្ធប្រថាប់ត្រា៣០ថ្ងៃយ៉ាងយូរគិតពីថ្ងៃចុះកិច្ចសន្យា ។

226

លិខិតបទដ្ឋានទាក់ទងនឹងការយកពន្ធដីដ្ឋី (២)

- ១៣ តុលា ១៩៩២ ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ១៩៩២បានតម្រូវឱ្យបង់
ពន្ធដីជាទៀងទាត់ ។ ប៉ុន្តែមិនបានកំណត់បរិមាណប៉ុន្មាននៅឡើយ
ទេ ។
- សេចក្តីជូនដំណឹងរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុបានលើក
ឡើងពីការយកពន្ធលើដីមិនបានប្រើប្រាស់, ១៩៩៥ ។
- ច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ១៩៩៥, ពន្ធប្រថាប់
ត្រា = ៤% (ម. ៤០) ។

227

លិខិតបទដ្ឋានទាក់ទងនឹងការយកពន្ធដីដ្ឋី (៣)

- អនុក្រឹត្យស្តីពីការបង្កើតគណៈកម្មការវាយតម្លៃដីធ្លីមិនបានប្រើ
ប្រាស់, ២៥ កក្កដា ១៩៩៥ ។
- ប្រកាសរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុស្តីពីការប្រមូលពន្ធ
លើដីធ្លីមិនបានប្រើប្រាស់, ០៥ កក្កដា ១៩៩៦ ។
- សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុស្តីពីការ
ប្រមូលពន្ធលើដីធ្លីមិនបានប្រើប្រាស់, ២៤ សីហា ១៩៩៨ ។

228

លិខិតបទដ្ឋានទាក់ទងនឹងការយកពន្ធដីផ្ទៃ (៤)

- សារាចរណែនាំរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុស្តីពីការអនុវត្តពន្ធលើដីធ្លីមិនបានប្រើប្រាស់, ០១ ធ្នូ ១៩៩៩ ។
- សេចក្តីជូនដំណឹងរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុស្តីពីការគ្រប់គ្រងប្រមូលពន្ធលើដីធ្លីមិនបានប្រើប្រាស់, ០៦ មិថុនា ២០០៧ ។

229

លិខិតបទដ្ឋានទាក់ទងនឹងការយកពន្ធដីផ្ទៃ (៥)

- ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុឆ្នាំ២០១០ យកពន្ធលើអចលនវត្ថុរួមមានដី ផ្ទះ អគារ សំណង់ ដែលមានតម្លៃលើសពី១០០ លានរៀល ។
- ប្រកាសរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុស្តីពីការប្រមូលពន្ធលើអចលនទ្រព្យ, ១៩ កក្កដា ២០១០ ។

230

ពិភាក្សា (២)

- តើអ្នកយល់យ៉ាងណាចំពោះការយកពន្ធប្រថាប់ត្រាចំនួន៦% តាមរយៈច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតពន្ធប្រថាប់ត្រាឆ្នាំ១៩៩១?
- តាមយោបល់អ្នក តើការយកពន្ធលើអចលនវត្ថុចាប់ពីឆ្នាំ២០១០ មានប្រសិទ្ធភាពដែរឬទេ? ហេតុអ្វី?

231

ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១ (១)

- មានការចម្លែងចម្លាយមុននឹងត្រូវបានគេអនុម័ត ។
- គ្មានមាត្រាណាមួយដែលអំពីការយកពន្ធលើដីទេ ។
 ឧ. ម.៦៦ នៃចក.១៩៩២ បានចាត់ទុកថាការបង់ពន្ធជាប្រចាំជាការធ្វើឱ្យដឹងដល់សាធារណជន ។
 ម.៣៨ នៃចក.២០០១ ចាត់ទុកថាការកាន់កាប់ឥតលាក់បាំងគឺធ្វើឱ្យដឹងដល់សាធារណៈ ។

232

ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១ (២)

- ប្រើពាក្យពន្លឺចំពោះ៖
 - កិច្ចសន្យាលក់អាចបញ្ជីបានលុះត្រាតែមានភស្តុតាងពន្ធ (ម.៦៩)
 - ផលបូរោគីទទួលបានបង់ពន្ធលើអចលនវត្ថុ (ម.១៣២)
 - ម្ចាស់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និងអាស្រ័យផលទទួលបានបង់ពន្ធលើអចលនវត្ថុ (ម. ១៤១)
 - កម្មសិទ្ធិករអវិភាគទាំងអស់ត្រូវរួមគ្នាបង់ពន្ធ (ម. ១៧២)
 - កូនបំណុលនៃការដាក់បញ្ចាំអចលនវត្ថុត្រូវបង់ពន្ធដារ (ម. ២១៧)

233

ពិភាក្សា (៣)

- ហេតុអ្វីបានជាច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១ មិនចែងពីពន្ធលើដីធ្លី?

234

ច្បាប់គ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុឆ្នាំ២០១០

- ពន្ធលើអចលនវត្ថុដែលសំដៅលើ ដី ផ្ទះ អគារ និងសំណង់ ដែលមានតម្លៃលើសពី១០០លានរៀល ។
- អត្រាពន្ធគឺ០,១ភាគរយនៃតម្លៃរបស់អចលនវត្ថុ ។
- ដឹកសិកម្មមិនត្រូវបានយកពន្ធទេ ។

235

ពិភាក្សា (៤)

- តើអ្នកពេញចិត្តនឹងការយកពន្ធនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ២០១០ ដែរឬទេ? ហេតុអ្វី?
- តើអ្នកយល់យ៉ាងណា ចំពោះការមិនយកពន្ធលើដីកសិកម្ម?

236

ស្វែងរកគុណ ឯកសារយោង

១-ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១ ។

២-ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុឆ្នាំ២០១០, លេខ នស/រកម/១២០៩/០២៦, ១៦ ធ្នូ ២០០៩ ។

៣-អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ, ២០០៩, ស្ថានភាពចំណូលពន្ធដារនៅឆ្នាំ២០០៨, ភ្នំពេញ៖ អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ, ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ, ០១ មិថុនា ។

237
